

Mjera opreza kao zamjena za istražni zatvor

Vojvodić Dumić, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:579852>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet u Zagrebu
Katedra za kazneno procesno pravo

Martina Vojvodić Dumić

Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor

Diplomski rad

Mentorica: prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas

Zagreb, siječanj 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Martina Vojvodić Dumić pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada, Mjere opreza kao zamjena za istražni zatvor, te da u radu nisu na nedozvoljeni način korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Martina Vojvodić Dumić

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ISTRAŽNI ZATVOR KAO MJERA OPREZA U ŠIREM SMISLU	3
3. ISTRAŽNOZATVORSKE OSNOVE.....	7
3.1. Opasnost od bijega.....	8
3.2. Koluzijska opasnost	8
3.3. Iteracijska opasnost.....	9
3.4. Opasnost uznemiravanja javnosti.....	10
3.5. Disciplinski istražni zatvor.....	10
4. MJERE OPREZA KAO BLAŽE MJERE	11
4.1. Načelo razmjernosti	11
4.2. Pojam i pretpostavke za primjenu mjera opreza	12
4.3. Određivanje mjera opreza	14
4.4. Trajanje mjera opreza.....	15
5. VRSTE MJERA OPREZA	16
5.1. Zabrana napuštanja boravišta.....	16
5.2. Zabrana posjećivanja određenog mjesta	19
5.3. Obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu	21
5.4. Zabrana približavanja određenoj osobi	23
5.5. Zabrana uspostavljanja ili održavanja veza s određenom osobom	26

5.6. Zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti	28
5.7. Privremeno oduzimanje putne isprave i druge isprave za prijelaz državne granice	30
5.8. Privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom	32
5.9. Zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe	33
5.10. Udaljenje iz doma	34
5.11. Zabrana pristupa internetu.....	35
6. MJERE OPREZA KOJE SE MOGU NALOŽITI PRAVNOJ OSOBI	37
7. PRESUDE ESLJP	38
7.1. Dervishi protiv Hrvatske	38
7.2. Knežević protiv Hrvatske.....	39
7.3. Šoš protiv Hrvatske.....	40
8. UKIDANJE MJERA OPREZA U PRAKSI.....	42
9. ZAKLJUČAK.....	44
LITERATURA.....	46

1. UVOD

U ovom radu će se razmotriti i objasniti što su to mjere opreza, čemu služe, te jesu li zakon i praksa usklađeni, ili ima još nekih nedostataka. Analizirat će se koje vrste mjera opreza postoje, tko ih određuje, kada se određuju, i pod kojim uvjetima se svaka pojedina mjera može odrediti. Isto tako će se objasniti tko izvršava provjeru navedenih mjera. Da bi se uopće shvatile mjere opreza koje su usko povezane s istražnim zatvorom, na početku rada će biti objašnjeno što je istražni zatvor, čemu služi i kada se određuje. Analizirat će se svaka pojedina mjera opreza, te navesti primjeri iz prakse za svaku od njih.

Kroz rad će naglasak biti na mjerama opreza, te kojim propisima su mjere opreza definirane. Isto tako će se iznijeti prikaz usporedbe mjere opreza sa istražnim zatvorom, koje su sličnost, a koje razlike između njih što se tiče njihovog određivanja, tko ih, kako i u kojim rokovima određuje, produljuje i ukida.

Mjere opreza su definirane Zakonom o kaznenom postupku, a već od zakona iz 1997. godine¹ (ZKP/97) do 2009. godine, mjere opreza bile su definirane u čl. 90. ZKP/97, a nakon donošenja novog Zakona o kaznenom postupku 2008. godine (ZKP) definirane su u čl. 98.² Od zakona iz 1997., postojale su sljedeće mjere: zabrana napuštanja boravišta, zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja, obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu, zabrana približavanja određenoj osobi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom. Novelom novog ZKP-a iz 2013. godine³, dodane su još dvije mjere opreza, a to su: zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe, te udaljenje iz doma. Zadnjom novelom zakona iz 2020. godine⁴, dodana je još i mjera opreza; zabrane pristupa internetu.

¹ Zakon o kaznenom postupku 110/97

² Zakon o kaznenom postupku NN 152/08

³ Zakon o kaznenom postupku 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13

⁴ Zakon o kaznenom postupku, NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22

Kako se zakon mijenjao kroz godine, tako su se mijenjale i mjere opreza, tj. dodane su neke nove mjere, ali suština mjera opreza je ostala ista od prvog donešenog zakona iz 1997. godine, pa do danas, samo uz male prilagodbe.

2. ISTRAŽNI ZATVOR KAO MJERA OPREZA U ŠIREM SMISLU

U ovom će se poglavlju objasniti što je istražni zatvor, čemu služi, te kada se on određuje. S ovom temom se kreće jer će se kasnije u radu spominjati, te se referirati na istražni zatvor, te kada će se umjesto njega primjenjivati blaže mjere, što je i tema ovog rada.

Istražni zatvor je mjera procesne prisile kojom se oduzima osobna sloboda osumnjičenika, koju određuje sud pod zakonskim uvjetima, tijekom ili prije kaznenog postupka. Ta mjera se sastoji od privremenog oduzimanja slobode radi osiguranja određene svrhe koja je propisana kaznenim procesnim pravom. Kao najteža mjera po svom trajanju i dometu regulirana je normama zakonskog i ustavnog ranga, te međunarodnog prava.⁵ Ustav RH, kao i međunarodni ugovori koji obvezuju RH, a koji su važni za materiju kaznenog procesnog prava, ne poznaju termin “istražni zatvor”, zbog toga što su nastali u vremenu kada se u Hrvatskoj koristio termin “pritvor” za istražni zatvor.⁶

Istražni zatvor je mjera procesne prisile koja se sastoji u privremenom zatvaranju osobe kako bi se osigurala prisutnost okrivljenika, tj. osumnjičenika, te je ona najteža mjera koja se može izreći. Da bi se istražni zatvor odredio, moraju postojati određene materijalne pretpostavke, a to su: postojanje određenog stupnja vjerojatnosti (postojanje osnovane sumnje) da je određena osoba počinila kazneno djelo, te postojanje istražnozatvorskih razloga, te se one obje moraju kumulativno ispuniti (čl. 123. ZKP-a).⁷ Istražni zatvor određuje sud, a dužnost dokazivanja istražnozatvorskih razloga je na državnom odvjetniku. Sud će odrediti istražni zatvor pri izricanju presude kada je okrivljeniku izrečena kazna zatvora od 5 godina ili teža kazna⁸ (obligatorni), a fakultativni je onaj kojeg sud (sudac pojedinac, sudac istrage, sudsko vijeće) može odrediti kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, te ako se pojavi neki od istražnozatvorskih razloga.⁹

⁵ Krapac Davor i suradnici: Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije, VIII. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje; Narodne novine, 2020., str. 377.

⁶ Zakon o kaznenom postupku 110/97

⁷ Krapac Davor i suradnici op. cit. u bilješci 5, str. 379.

⁸ Zakon o kaznenom postupku, čl. 123.st. 2.

⁹ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 379.

Istražni zatvor s motrišta zaštite ljudskih prava predstavlja posebno osjetljivu mjeru oduzimanja osobne slobode čovjeka. On je mjera koja se određuje nerijetko i prije nego što se protiv optuženika podigne optužnica, pa zbog toga još uvijek u cijelosti vrijedi ustavna pretpostavka nedužnosti, koja je zajamčena čl. 28. Ustava RH, i to da je “svatko nedužan, i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.”¹⁰ Zbog toga se određivanje istražnog zatvora kao mjera prisutnosti okrivljenika, te oduzimanje osnovnog ljudskog prava na slobodu, ne smije za istražnog zatvorenika pretvoriti u kaznu.¹¹

Ustav RH je prepustio zakonodavcu da odredi kada će netko biti stavljen u istražni zatvor. “Tko je god pritvoren i optužen zbog kaznenog djela, ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti izveden pred sud i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen (čl. 25. st. 2. Ustava RH). “Pritvorenik se, uz zakonsko jamstvo, može pustiti da se brani sa slobode” (čl. 25. st. 3. Ustava RH). “Svatko tko je bio nezakonito lišen slobode ili osuđen ima, u skladu sa zakonom, pravo na odštetu i javnu ispriku “ (čl. 25. st. 4. Ustava RH).”¹²

Za razliku od Ustava RH, odredbe EKLJP, ograničavaju pravo na osobnu slobodu pojedinca, u čl. 5. st. 1., u 6 taksativno nabrojanih slučajeva. Pritvor za potrebe kaznenog postupka je predviđen samo u čl. 5. st. 1. toč. c: “1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom: c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja.”^{13,14}

Istražni zatvor se može odrediti neposredno, nakon što je uhićenik doveden sucu istrage, a on ocijeni da postoji neki od razloga za određivanje istražnog zatvora (čl. 118. 1. ZKP-a), ili se

¹⁰ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan; Razvoj pravnog uređenja najtežih mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika u kaznenom postupku i statistička analiza provođenja mjera uhićenja u RH, Policija i sigurnost, Zagreb, 2012,3, str. 542.

¹¹ Graovac Gregori, Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi ustavnog suda RH, Novi informator, Zagreb 2018., str. 259.

¹² Ustav RH, NN56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 5/2014

¹³ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, Rim, 04.11.1950.

¹⁴ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 542.

može nadovezati na pritvor. Da bi se istražni zatvor mogao izvršiti, potrebna je prisutnost okrivljenika.

Postoje dvije vrste istražnog zatvora, a to su:

1. Obligatorni istražni zatvor, kojeg sud mora odrediti kada je okrivljeniku izrečena kazna zatvora 5 godina ili teža kazna (čl. 123. st. 2. ZKP-a).

2. Fakultativni istražni zatvor, kada sud može odrediti istražni zatvor. Potrebno je postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo, te jednog ili više istražnozatvorskih razloga.^{15,16} Istražni zatvor će se ukinuti i okrivljenik će biti pušten na slobodu u slučajevima navedenima u čl. 125. st. 1. ZKP-a (npr. čim prestanu razlozi zašto je određen, ako ne bi više bio u srazmjeru s težinom počinjenog djela, kada se može ista svrha postići blažom mjerom, kada isteknu rokovi za istražni zatvor, itd.).¹⁷

Nadležni sud, pisanim rješenjem određuje istražni zatvor. Ono sadrži naznaku rješenja o provođenju istrage povodom kojeg je doneseno rješenje o istražnom zatvoru, zakonsku osnovu za istražni zatvor, rok na koji je određen istražni zatvor, visinu jamstva i oblik polaganja jamčevine koji mogu zamijeniti istražni zatvor, te isto tako i odredbu o uračunavanju vremena kada je osoba bila lišena slobode prije donošenja rješenja o istražnom zatvoru s naznakom trenutka uhićenja (čl. 134. ZKP-a).

Sudac istrage, određuje istražni zatvor prije podizanja optužnice, i to na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti. O prijedlogu državnog odvjetnika da se odredi istražni zatvor, odlučuje odmah sudac istrage, a najkasnije 12 sati od podnošenja prijedloga, dok mjere opreza određuje sudac istrage ili državni odvjetnik kada odlučuje o istražnom zatvoru. Mjere opreza mogu za razliku od istražnog zatvora biti određene na prijedlog stranke ili na vlastitu inicijativu nadležnog tijela tijekom cijelog kaznenog postupka, ali i prije njegova početka, a određuje ih sud ili državni odvjetnik.¹⁸

¹⁵ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 380.

¹⁶ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 542.

¹⁷ Ibid, str. 543.

¹⁸ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 360., 387.

Nakon podnošenja optužnice, pa sve do potvrđivanja optužnice, istražni zatvor određuje optužno vijeće. Nakon potvrđivanja optužnice, sve do pravomoćnosti presude, određuje ga raspravni sud u zasjedanju, a izvan zasjedanja izvanraspravno vijeće, a mjere opreza nakon podizanja optužnice, pa do pravomoćnosti presude određuje sud pred kojim se vodi postupak.¹⁹ Kada odlučuje o žalbi protiv presude, istražni zatvor određuje žalbeno vijeće (čl. 127. ZKP-a).²⁰ O određivanju istražnog zatvora odlučuje se na posebnom, nejavnom, usmenom i kontradiktornom ročištu za odlučivanje o istražnom zatvoru.

Istražni zatvor koji je prvi puta određen u prethodnom kaznenom postupku, rješenjem suca istrage ili vijeća može trajati najdulje mjesec dana od dana oduzimanja slobode, a iz opravdanih razloga, sudac istrage može produžiti istražni zatvor za najviše 2 mjeseca, na prijedlog državnog odvjetnika. A nakon, za kaznena djela iz nadležnosti županijskog suda, ili kada je to propisano posebnim zakonom za najviše još 3 mjeseca, ali pod uvjetom da se prije toga ponovno preispita (čl. 130. st. 1. i st. 2. ZKP-a).

Za kaznena djela iz Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, ako je istraga produžena, sveukupni rok može iznositi 12 mjeseci (čl. 130. st. 3. ZKP-a).²¹

¹⁹ Ibid, čl. 98. st. 5.

²⁰ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 388.

²¹ Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta NN 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/19, 70/17, čl. 35. st. 1.

3. ISTRAŽNOZATVORSKE OSNOVE

Materijalnopravne pretpostavke za određivanje istražnog zatvora su dvije, i to: a) postojanje barem jednog od istražnozatvorskih razloga, i b) određeni stupanj vjerojatnosti (osnovana sumnja) da je određena osoba počinila kazneno djelo. Da bi istražni zatvor mogao biti određen, gore navedene pretpostavke se moraju kumulativno ispuniti. Ako nema dovoljno razloga za zadržavanje neke osobe u istražnom zatvoru, osoba treba biti puštena da se brani sa slobode.²² Postojanje osnovana sumnje se također spominje i u Ustavu RH, kao pretpostavka za uhićenje određene osobe.^{23,24} Zbog pretpostavke nedužnosti osumnjičenika, dužnost dokazivanja istražnozatvorskih razloga je na državnom odvjetništvu. Opću osnovu za određivanje istražnog zatvora treba odrediti u svakom konkretnom slučaju, analizom pravnorelevantnih okolnosti. On mora biti nužan, ne smije se primijeniti u svrhu kažnjavanja, te mora biti razmjeran počinjenom djelu i drugim zakonom predviđenim okolnostima.²⁵

Ispunjenje navedenih pretpostavki, sud kontrolira periodički, po službenoj dužnosti, kao i povodom žalbi stranaka. Protiv rješenja kojim se određuje, ukida ili produljuje mjera opreza, stranka uvijek može izjaviti žalbu. Ta žalba isto kao i kod istražnog zatvora, ne zadržava izvršenje mjere opreza. Do podizanja optužnice, o toj žalbi odlučuje sudac istrage, tj. izvanraspravno vijeće (čl. 98. st. 7. ZKP-a).

²² Odluka ESLJP, Peša protiv Hrvatske (zahtjev br. 40523/08), od 8. travnja 2010.

²³ Ustav RH, NN 5/2014, čl. 24. st. 2.

²⁴ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 542.

²⁵ Mršić Gordana, Kos Branimir, Povreda načela razmjernosti u kaznenom pravu- ustavnosudska zaštita; Hrvatska pravna revija, travanj 2017.,4, str. 88-94 (str. 89.)

3.1. Opasnost od bijega

Opasnost od bijega kao istražnozatvorska osnova postoji ako je okrivljenik u bijegu ili osobite okolnosti upućuju na opasnost da će pobjeći, krije se, ne može se utvrditi njegova istovjetnost i sl. (čl. 123. st. 1. toč. 1. ZKP-a).

Utvrđivanje činjenice opasnosti od bijega, puno je teže od utvrđivanja činjenice da je okrivljenik već pobjegao, jer se moraju ustanoviti konkretne okolnosti i dokazi, po kojima svatko može zaključiti da će okrivljenik nastojati pobjeći. Zbog ovog razloga, istražni zatvor se može odrediti prije započinjanja kaznenog postupka, te može trajati tijekom istog, u propisanom maksimalnom roku.

3.2 Koluzijska opasnost

Koluzijska opasnost kao osnova za određivanje istražnog zatvora postoji ako postoje osobite okolnosti koje upućuju na opasnost da će okrivljenik izmijeniti, sakriti, uništiti tragove ili dokaze važne za kazneni postupak, ili da će ometati kazneni postupak utjecajem na vještake, sudionike, svjedoke ili prikrivače (čl. 123. st. 1. toč. 2. ZKP-a).

Navedena opasnost se mora utvrditi na temelju određenih činjenica i različitih okolnosti, kao npr. da je jedan od supočinitelja u bijegu, činjenice da je kazneno djelo planirano tako da pretpostavlja uništenje dokaza i utjecaj na svjedoke, i slično. Sudac može na temelju pravila iskustva, zaključiti kakvu je namjeru okrivljenik imao.²⁶ Zbog ovog razloga, istražni zatvor se može odrediti prije započinjanja kaznenog postupka, ali samo do trenutka kada su prikupljeni, tj. izvedeni dokazi zbog čijeg osiguranja je određen istražni zatvor, a najkasnije može trajati do završetka rasprave. Ako je okrivljenik detaljno priznao krivnju i počinjenje kaznenog djela, istražni zatvor zbog ove osnove se ne može odrediti, tj. mora se ukinuti ako je već određen (čl. 125. st. 1. toč. 8. ZKP-a).²⁷

²⁶ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 542-543.

²⁷ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 381.

3.3 Iteracijska opasnost

Iteracijska opasnost je opasnost od nastavljanja “kriminalnog puta” kojim se okrivljenik kreće, tj. ako osobite okolnosti upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo, ili da će okrivljenik dovršiti pokušano kazneno djelo ili da će počiniti teže kazneno djelo za koje je prema zakonu moguće izreći kaznu zatvora 5 godina ili težu (čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP-a).

Sudska praksa zahtjeva dugotrajnost njihovog kriminalnog djelovanja, stupanj njihove povezanosti i organiziranosti, te okolnosti počinjenja kaznenog djela iz kojih je jasno vidljivo da su njihove radnje morale biti dobro isplanirane.²⁸ Ovaj razlog, za razliku od prethodna dva je u vezi s očuvanjem javne sigurnosti. Zakon nameće sucu dužnost da u rješenju o istražnom zatvoru navede osobite okolnosti iz kojih se može bez većih teškoća zaključiti o toj opasnosti, a to su npr. slučaj kada je okrivljenik već jednom bio kažnjen za isto ili slično djelo koje mu se sada ponovno stavlja na teret. Istražni zatvor radi ovog razloga može trajati tijekom cijelog kaznenog postupka.²⁹

²⁸ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 543.

²⁹ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 382.

3.4 Opasnost uznemiravanja javnosti

Opasnost od uznemiravanja javnosti postoji kada je istražni zatvor nužan radi neometanog odvijanja postupka za kazneno djelo, za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora i kod kojeg su okolnosti počinjenja kaznenog djela posebno teške (čl. 123. st. 1. toč. 4. ZKP-a).

Ova osnova se temelji na specifičnoj vrsti i težini kaznenog djela za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora, koje izaziva posebnu moralnu osudu, zbog posljedica počinjenja kaznenog djela koje su posebno teške.³⁰ Zakonodavac je predvidio ovu osnovu radi preventivnih razloga, tj. javne sigurnosti. Istražni zatvor po ovoj osnovi se ne može izreći niti produžiti ako je prvostupanjskom presudom izrečena kazna zatvora do 5 godina.^{31,32}

3.5. Disciplinski istražni zatvor

Ova osnova se odnosi kada je okrivljenik uredno pozvan, a izbjegava doći na raspravu. Može se primijeniti tijekom rasprave, ako ne postoji drugi istražnozatvorski razlog, ali se iz ponašanja okrivljenika može zaključiti da izbjegavanjem dolaska na raspravu želi osujetiti vođenje kaznenog postupka.

Na temelju ove osnove, istražni zatvor može trajati najdulje 1 mj., ali se može odrediti ponovno, u istom trajanju i iz iste osnove, u slučaju kada okrivljenik i dalje izbjegava doći na raspravu (čl. 132. ZKP-a).³³

³⁰ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 385.

³¹ Ibid, str. 385.

³² Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 543.

³³ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 386.

4. MJERE OPREZA KAO BLAŽE MJERE

4.1 Načelo razmjernosti

Mjera istražnog zatvora se primjenjuje uz uvažavanje načela razmjernosti. Smisao tog ustavnog načela je u tome da se prilikom primjene mjera prisile, okrivljenika poštedi težih mjera ako se ista svrha može postići blažom mjerom. Zbog toga sud treba uzeti u obzir razmjer između određenih činjenica, kao što su počinjenje kaznenog djela, kazna koja se može očekivati u tom konkretnom slučaju, te trajanje istražnog zatvora. Mjere opreza se donose kada se ista svrha može ostvariti mjerom opreza umjesto istražnim zatvorom, a određuju se obrazloženim rješenjem.³⁴

Ovo načelo je bitno kako bi se okrivljeniku sačuvao najveći mogući stupanj temeljnog prava na osobnu slobodu, uz omogućavanje vođenja kaznenog postupka.

ZKP dopušta, štoviše zahtijeva da se primjene blaže mjere, koje se sastoje od ograničavanja tog prava, umjesto da se izrekne teža mjera, kao što je istražni zatvor. Ako se ista svrha može postići blažom mjerom, bez oduzimanja okrivljenikove slobode, sud treba odrediti blažu mjeru.

Prilikom određivanja blaže mjere, okrivljenik treba biti upozoren da će se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere, navedena mjera ukinuti i zamijeniti težom, kao što je oduzimanje slobode i određivanje istražnog zatvora.

U skladu s načelom razmjernosti, ne može se nekom mjerom opreza ograničiti pravo okrivljenika na vlastiti dom, pravo na nesmetane veze s ukućanima, bračnim ili izvanbračnim drugom, roditeljima, djecom, posvojenikom ili posvojiteljem, osim ako bi se kazneni postupak vodio zbog počinjenja nekog kaznenog djela na štetu neke od tih osoba. Također se mjerom opreza ne može ograničiti pravo okrivljenika na nesmetano komuniciranje s braniteljem što mu jamči ZKP, te Europska konvencija za zaštitu prava čovjeka.

³⁴ Zakon o kaznenom postupku, NN 80/22

Povredu načela razmjernosti možemo vidjeti u odluci Ustavnog suda RH, od 29. siječnja 2015.³⁵, kojom je ukinuto rješenje županijskog suda, te predmet vraćen Županijskom sudu na ponovno suđenje. U ovom slučaju Ustavni sud navodi da odluka suda kojom je odlučio o produljenju istražnog zatvora mora biti rezultat međusobnog i pažljivog razmatranja, te odmjeravanja svih činjenica i okolnosti koje utječu na odluku o daljnjoj uskrati nečije slobode, te je naveo da nije poštivano načelo razmjernosti, gdje nadležni sud ispituje da li postoje uvjeti da se umjesto mjere istražnog zatvora koju je ovlašten odrediti, naloži provođenje blaže mjere ako bi se njome mogla postići ista svrha. Tim je rješenjem povrijeđeno podnositeljevo pravo koje mu je zajamčeno ustavom (čl. 29.).^{36,37}

4.2. Pojam i pretpostavke za primjenu mjera opreza

Mjere opreza su definirane čl. 98. ZKP-a, a njihova provedba uređena je Pravilnikom o izvršavanju mjera opreza. Mjere opreza su mjere za osiguranje prisutnosti okrivljenika i uspješno vođenje kaznenog postupka. One su blaže mjere u odnosu na istražni zatvor koji se primjenjuje supsidijarno. One se mogu odrediti kao samostalne mjere iz čl. 98. ZKP-a, ili kao dodatni uvjet jamstva, kada sud može odrediti neku od mjera opreza (čl. 102. st. 4. ZKP-a).³⁸ Takve mjere opreza, kao uvjet jamstva se određuju kada je osim određivanja jamstva, po mišljenju suda, potrebno odrediti dodatne mjere kojima se okrivljeniku određuje nadzor, određena ograničenja, te obveze sve dok je na slobodi.³⁹

Određuju se kada postoje okolnosti iz čl. 123. ZKP-a., odnosno kada su ispunjeni uvjeti za određivanje istražnog zatvora. Dakle, trebaju postojati dva temeljna elementa: osnovana sumnja i jedan od istražnozatvorskih razloga. Sud ili državni odvjetnik će ih odrediti kada se ista svrha može ostvariti određenom mjerom opreza. Postoji jedanaest taksativno navedenih mjera,

³⁵ Odluka Ustavnog suda, U-III-372/2015 od 29. siječnja 2015. godine

³⁶ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 532, 542.

³⁷ Mršić Gordana, Kos Branimir, op. cit. u bilješci 25., str. 89.

³⁸ Martinović Igor, Bonačić Marin, Jamstvo kao zamjena za istražni zatvor: otvorena pitanja, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu 2/2015, str. 411-436.

³⁹ Đurđević Zlata: Pravna priroda, pravni okvir i svrha jamstva u kaznenom postupku: mogu li preživjeti odluku Ustavnog suda U-III-1451/2015 o ukidanju istražnog zatvora za gradonačelnika grada Zagreba i vraćanju jamčevine njegova branitelja? Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 1/2015, str. 9-47.

koje će u nastavku biti prikazane i razrađene svaka posebno. Iz gore navedene zakonske odredbe (čl. 123. ZKP), proizlazi da je primjena mjera opreza moguća samo ako su ispunjeni zakonski uvjeti za primjenu mjere istražnog zatvora.⁴⁰

U prvu skupinu spadaju mjere posvećene sprečavanju okrivljenikovog napuštanja boravišta i da pobjegne (zabrana napuštanja boravišta, obveze okrivljenika da se povremeno jave određenoj osobi ili državnom tijelu, te privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice).

U drugu skupinu spadaju neke od mjera koje su namijenjene sprečavanju potencijalno opasnog društvenog kontakta (zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili dr. osobe, udaljenje iz doma, i zabrana pristupa internetu).

Treća skupina nastoji zaštititi društvenu zajednicu od određenih opasnih situacija koje proizlaze iz okrivljenikove djelatnosti (zabrana oduzimanja poslovne aktivnosti, privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom, zabrana pristupa internet ili njegove ličnosti).^{41,42}

Mjere opreza kao i jamstvo, nikada ne smiju imati karakter kažnjavanja. One ne smiju biti predmet kaznene istrage, te se također okrivljenik ne smije njima tjerati na suradnju u kaznenom postupku koji se vodi protiv njega.⁴³

⁴⁰ Odluka Županijskog suda u Puli, Kž 67/2019-6 od 13. ožujka 2019.

⁴¹ Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan, op. cit. u bilješci 10., str. 529-554

⁴² Klein Bruno, Mjere opreza, Hrvatska pravna revija 2009., str. 93.

⁴³ Đurđević Zlata, op. cit. u bilješci 39., str. 9-47.

4.3 Određivanje mjera opreza

Mjere opreza mogu biti određene tijekom cijelog kaznenog postupka, do izvršnosti, ali i prije njegova početka. Mogu se odrediti na prijedlog stranke⁴⁴, ili po službenoj dužnosti.

Mjere opreza, prije podizanja optužnice određuje, ukida ili produljuje državni odvjetnik, ili sudac istrage donoseći rješenje, kada odlučuje o istražnom zatvoru. Onaj tko je odredio mjeru, nadležan je za njeno produljenje ili ukidanje.

Nakon podizanja optužnice, pa sve do završetka postupka, do izvršnosti presude određuje ih, produljuje i ukida prvostupanjski sud (čl. 98. st. 5. ZKP). Prilikom određivanja mjera opreza mora se paziti na to što se ne može njima ograničiti.

Ne može se ograničiti pravo na obavljanje zakonite profesionalne djelatnosti. Iznimno, mjera može obuhvatiti i tu djelatnost ako se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti (čl. 98. st. 3. ZKP).⁴⁵

Tijelo koje je naložilo mjeru opreza iz čl. 98. ZKP-a, također može naložiti provjeru njezinog izvršavanja, te zatražiti izvješće o provedenoj mjeri od policije ili drugog nadležnog tijela koje ju izvršava. Tijelo koje izvršava tu mjeru, provest će provjere odmah i o tome obavijestiti nadležno tijelo. Tijelo koje izvršava mjeru opreza, odmah obavještava nadležno tijelo o postupanju okrivljenika protivno zabrani ili neispunjavanju obveza naloženih mjerom (čl. 101. ZKP-a).

⁴⁴ Opća dužnost pouke osobama o mogućnosti predlaganja mjere opreza, čl. 15. ZKP NN 80/22

⁴⁵ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

4.4 Trajanje mjera opreza

Mjere opreza mogu biti određene tijekom cijelog kaznenog postupka, a isto tako i prije njegova započinjanja. Nadležnost za njihovo određivanje je u rukama državnog odvjetnika ili suda pred kojim se postupak vodi. Državni odvjetnik, odnosno sud koji vodi postupak, moraju po službenoj dužnosti svaka dva mjeseca, ispitati postoji li još potreba za mjerama opreza, te donijeti rješenje kojim će produljiti postojeće mjere, ili ukinuti iste ako za njima više ne postoji potreba. One se mogu ukinuti i prije isteka tog roka, ako više ne postoji potreba za njima. Prethodno navedena kontrola, jedino se ne primjenjuje, ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva (čl. 98. st. 6. ZKP).⁴⁶ Stranke mogu uvijek uložiti žalbu, protiv rješenja kojim se određuje, produljuje ili ukida mjera opreza, ali ta žalba ne zadržava izvršenje mjere.

Trajanje mjera opreza, nikada nije ograničeno rokovima trajanja istražnog zatvora. Ako postoje istražnozatvorski razlozi iz ZKP-a i nakon isteka rokova za istražni zatvor, sud može rješenjem odrediti mjere opreza kao samostalnu mjeru, te upozorava okrivljenika da je nepridržavanje samostalne mjere opreza, kazneno djelo, kažnjivo po čl. 311. st. 3. KZ, a radi se o kaznenom djelu neizvršavanja sudske odluke (čl. 98. a. ZKP-a).⁴⁷

Za razliku od istražnog zatvora mjere opreza mogu trajati sve dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude, i to u slučajevima kada su mjere opreza određene zbog opasnosti od bijega okrivljenika, zbog iteracijske opasnosti, te kada su određene radi neometanog odvijanja kaznenog postupka, i to kada je počinjeno kazneno djelo za koje je propisan dugotrajan zatvor, te zbog posebno teških okolnosti počinjenog kaznenog djela (čl. 98. st. 6. ZKP-a). Odnosno, mjere opreza traju do pravomoćnosti presude, kada su određene zbog toga što uredno pozvani okrivljenik izbjegava doći na raspravu, ili zbog koluzijske opasnosti (čl. 98. st. 6. ZKP-a). Zbog toga što mjere opreza traju dok za to postoji, sud ju je dužan ukinuti rješenjem ako više nije potrebna.⁴⁸

⁴⁶ Martinović Igor, Bonačić Marin, op. cit. u bilješki 38., str. 411-436.

⁴⁷ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješki 5., str. 360.

⁴⁸ Martinović Igor, Bonačić Marin, op. cit. u bilješki 38., str. 411-436.

5. VRSTE MJERA OPREZA

ZKP-om su u čl. 98. taksativno navedene mjere opreza, te isto tako postoji još četiri mjera opreza koje su određene Zakonom o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela koje ću također navesti u nastavku.

5.1 Zabrana napuštanja boravišta

Zabrana napuštanja boravišta je jedna od mjera opreza koje za svrhu imaju da spriječe okrivljenika da napusti boravište i pobjegne. Ovu mjeru opreza, kao i sve ostale, određuje državni odvjetnik, sudac istrage ili sud pred kojim se vodi postupak. Za provjeru ove mjere opreza, nadležna je policija na čijem se području okrivljenik nalazi. Takva provjera se vrši neposredno na terenu, i to: dolaskom policije na adresu okrivljenikovog boravišta, provjerom na njegovom radnom mjestu, razgovorom sa susjedima i ukućanima okrivljenika, ili na neki drugi odgovarajući način.⁴⁹

Ova mjera se može odrediti samo u slučaju kada postoje okolnosti iz čl. 123. ZKP-a, koji propisuje osnove za određivanje istražnog zatvora. Kada nisu ispunjene pretpostavke za određivanje istražnog zatvora, ne mogu se niti odrediti mjere opreza kao blaža mjera. Kao primjer možemo istaknuti rješenje Visokog kaznenog suda u Zagrebu u slučaju žalbe optuženog M. B, i optužene S. C., kojom su ukinute mjere opreza, zbog toga što nisu ispunjene zakonske pretpostavke da se protiv okrivljenih odrede mjere opreza. U ovom slučaju nisu bile ispunjenje pretpostavke za određivanje istražnog zatvora po čl. 123. ZKP-a. Isto tako odredbom čl. 98. tog zakona određeno je da će sud ili državni odvjetnik odrediti primjenu jedne ili više mjera ako se ista svrha može ostvariti blažom mjerom. Budući da nisu postojale pretpostavke za određivanje istražnog zatvora, ili je istražni zatvor već završio, u ovom konkretnom slučaju nije bilo moguće niti odrediti mjere opreza.⁵⁰

⁴⁹ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 92/09, 66/14, 73/21, čl. 6.

⁵⁰ Odluka Visokog kaznenog suda RH, II Kž-149/2021-6 od 26. veljače 2021.

Nadležno tijelo će, rješenjem kojim nalaže mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, odrediti mjesto u kojem će okrivljenik morati boraviti dok traje mjera opreza, te isto tako i granice izvan kojih se ne smije udaljavati (čl. 99. st. 1. ZKP-a).

Primjerice u odluci Ustavnog suda, kojom je usvojena ustavna tužba S. D., te su ukinuta rješenja suca istrage i županijskog suda, istaknuto je da ni prvostupanjski sud, niti drugostupanjski nisu razmotrili činjenice nakon kršenja mjere opreza, te razloge o neophodnosti istražnog zatvora, nego su samo automatizmom zamijenili mjere opreza istražnim zatvorom. Iako je bila prekršena mjera opreza zabrane napuštanja boravišta, pri ponovnom odlučivanju o istražnom zatvoru potrebno je poštivati načelo razmjernosti, te ispitati jesu li razlozi za opravdanje istražnog zatvora relevantni i dostatni, i isto tako postoje li još uvijek uvjeti za provođenje blaže mjere ako se njome može postići ista svrha. U konkretnom slučaju sudovi su dužni automatizmom ocjenjivati je li nedopušteno postupanje bilo protivno svrsi određene mjere opreza, ta kakve su posljedice nastupile, ali to ne znači i automatizam zamjene blaže mjere težom.⁵¹

U nastavku je navedeno nekoliko primjera iz sudske prakse kada se određuje zabrana napuštanja boravišta, kako se provodi, i što u slučaju nepoštivanja iste.

Presudom Županijskog suda broj Kv I-311/2018, u Puli je okrivljeniku G. M. određena mjera opreza zabrana napuštanja boravišta, da ne smije napuštati područje Istarske županije zbog opasnosti od bijega, te opasnosti od ponovnog počinjenja kaznenog djela. U konkretnom slučaju i dalje postoje osobite okolnosti koje upućuju na opasnost počinjenja teških kaznenih djela, pa tako i mogućnost određivanja daljnjeg istražnog zatvora. Međutim uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, da osumnjičeni ostvaruje sredstva za život, vodi brigu o sinu, te je dosadašnji boravak u istražnom zatvoru iskoristio za prestanak metadonske terapije, svrha istražnog zatvora, a to je sprečavanje optuženika u daljnjem počinjenju kaznenih djela, u ovom slučaju se može ostvariti i izrečenim mjerama opreza, a optuženiku je omogućeno uzdržavanje obitelji i briga o maloljetnom sinu.⁵² U svakom pojedinom slučaju sud procjenjuje činjenice i

⁵¹ Odluka Ustavnog suda, U-III-4393/2022, od 27. srpnja 2022.

⁵² Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 27/2019-4, od 25. siječnja 2019.

okolnosti kako bi se postigla najbolja svrha, da li izricanjem istražnog zatvora kao najteže mjere ili primjenom neke blaže mjere.

Što kada okrivljenik nema prijavljeno boravište, niti prebivalište na području RH? Sud može odrediti neko područje koje nije nužno njegova adresa stanovanja. Presudom Županijskog suda protiv O. D. koji ima zadnju poznatu adresu u BiH, te nema boravište niti prebivalište na području RH, sud je odredio zabranu napuštanja boravišta u Rijeci, te je privremeno oduzeta putovnica BiH.⁵³ S obzirom na to da je optuženik prekršio navedene mjere, određen mu je istražni zatvor. Optuženik je bio u bijegu, te nedostižan hrvatskim vlastima kroz duže vrijeme, te zbog toga nije bilo osnova za ponovno određivanje blažih mjera. S obzirom da je bio nedostupan preko 9 godina državnim tijelima, te okolnosti zajedno s počinjenim kaznenim djelom predstavljaju osobite okolnosti na postojanje opasnosti na strani optuženog da ponovno postane nedostupan sudu u slučaju njegovog puštanja na slobodu.

Mjera opreza zabrane napuštanja boravišta se uglavnom određuje uz još neku mjeru, najčešće obvezu redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu.

U rješenju suda protiv tražene osobe S. V., određena je mjera opreza zabrana napuštanja boravišta zbog kaznenog djela krađe i teške tjelesne ozljede.⁵⁴ Ali nakon priznavanja strane sudske odluke, zbog toga što je izrečena kazna zatvora dulja od 5 godina, protiv osuđenice je određen istražni zatvor koji je obligatoran i ukinute su dosadašnje mjere opreza iako ih se je osuđenica do sada pridržavala. Iako se osuđenica S. V. žalila, te tražila da joj se umjesto istražnog zatvora odredi mjera opreza, tj. da izrečena mjera opreza koja je bila uspješna i dalje ostane na snazi, vijeće je u ovom konkretnom slučaju smatralo da istražni zatvor zbog toga što je određena kazna zatvora od 9 godina, dva mjeseca, i dvadesetpet dana, ne može biti zamijenjen blažom mjerom, mjerom opreza niti bilo kojom drugom mjerom.⁵⁵ Budući da je riječ o slučaju obligatornog istražnog zatvora, zamjena mjerom opreza kao blažom mjerom zaista nije moguća.

⁵³ Odluka Ustavnog suda, U-III/5123/2015, od 14. siječnja 2016.

⁵⁴ Odluka Županijskog suda u Splitu, Kir-eun-9/17, od 29. prosinca 2017.

⁵⁵ Odluka Županijskog suda u Splitu, Kv-eu-5/2018-4, od 9. travnja 2018.

5.2. Zabrana posjećivanja određenog mjesta

Ova mjera ima za cilj sprečavanje potencijalno opasnog društvenog kontakta. Ovu mjeru, kao i prethodnu određuje sud ili državni odvjetnik obrazloženim rješenjem (čl. 98. ZKP-a). U rješenju kojim nalaže mjeru opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, nadležno tijelo će odrediti mjesto ili područje udaljenosti ispod koje im se okrivljenik ne smije približiti (čl. 99. st. 2. ZKP-a).

Provjera izvršavanja ove mjere vrši se prema Pravilniku o načinu izvršavanja mjera opreza, a za provjeru izvršavanja iste, nadležna je policija prema mjestu ili području na koje se zabrana odnosi. Provjera se vrši obilaskom područja ili mjesta za koje je zabrana određena.⁵⁶ Ova mjera opreza se na isti način provodi i u prekršajnom postupku, s obzirom da ne postoji provedbeni propis u prekršajnom zakonodavstvu o načinu izvršavanja ove mjere. U praksi policija tu provjeru vrši tako da obilazi ulice na svom području, te provjerava da li osoba poštuje određenu zabranu. Isto tako, ne postoji prepreka da i ostali policijski službenici koji su na dužnosti na području na koje se zabrana odnosi, provjeravaju da li ta osoba poštuje određenu zabranu.⁵⁷

Ova mjera se može odrediti kada osumnjičenik počini određeno kazneno djelo, vezano za neko mjesto ili područje, kao npr. napad na neku osobu, pa se određuje mjera opreza zabrane posjećivanja mjesta gdje ta osoba stanuje ili radi i sl.

Također je moguće povući paralelu kaznenog postupka s prekršajnim postupkom. Kao primjer može biti presuda Visokog prekršajnog suda kojom se zabranjuje osumnjičeniku, posjećivanje sportskih natjecanja na gradskom stadionu, te objekata na kojima se održavaju sportska natjecanja zbog počinjenja prekršaja protiv javnog reda i mira. Naime zabranom posjećivanja sportskog objekta, ostvarila bi se svrha sprečavanja okrivljenika u mogućem činjenju novih prekršaja.⁵⁸

⁵⁶ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 7.

⁵⁷ Posilović Davor, Mršić Željko, Šantek Marijan: Mjera opreza u prekršajnom postupku s osvrtnom na zabranu posjećivanja određenog mjesta ili područja, Policijska sigurnost, Zagreb 2013., str. 526-540

⁵⁸ Odluka Visokog prekršajnog suda RH, IR-976/12 od 23. kolovoza 2012.

U presudi Županijskog suda u Zagrebu protiv okrivljenika A. I., određena je mjera opreza zabrane posjećivanja noćnih klubova u Zagrebu, zbog kaznenog djela pokušaja ubojstva tijekom tučnjave pred noćnim klubom Boogaloo u noćnim satima. Određena je mjera opreza jer je sud smatrao da se svrha može ostvariti blažom mjerom, tj. zabranom posjećivanja takvih mjesta u budućnosti. Prvostupanjski sud je smatrao da će se svrha istražnog zatvora postići primjenom mjere opreza s obzirom da je optuženik prema izvodu iz kaznene evidencije neosuđivana osoba, a vrijeme koje je proveo u istražnom zatvoru (4 mjeseca), na njega je dodatno utjecalo da se suzdrži od daljnjeg protupravnog ponašanja. Na sve navedeno državni odvjetnik je podnio žalbu, navodeći razloge za ukidanje određene mjere opreza. Prvostupanjski sud je pogrešno zaključio da je neosuđivan, te je sklon agresivnom i nasilnom postupanju, ne poštuje autoritet službenih osoba, odlazi u noćni izlazak s nožem, te nanosi teške tjelesne ozljede oštećeniku kojeg ne poznaje od ranije. Pokazuje se izrazito visok stupanj kriminalne volje, s obzirom da je u daljnjem napadu spriječen isključivo intervencijom redara, te je oštećeniku zadao 7 ubodnih rana. U odnosu na optuženika postoje osobite okolnosti koje upućuju na postojanje iteracijske opasnosti. Sve prethodno navedeno predstavlja realnu opasnost da će optuženik boravkom na slobodi počinuti istovrsno kazneno djelo, odnosno pokušati dovršiti započeto, te za otklanjanje takve opasnosti nije dovoljno samo određivanje mjere opreza zabrane posjećivanja noćnih klubova. Zbog svega navedenog, Vrhovni sud upućuje na ukidanje mjere opreza i neophodnost daljnje primjene mjere istražnog zatvora.⁵⁹

Drugi primjer iz sudske prakse govori da se ovom mjerom ne može ograničiti pravo na vlastiti dom. Riječ je o tome da se okrivljeniku zabrani posjećivanje određenih drugih mjesta, odnosno područja, izvan svog stana, ali nikako se ne može ograničiti pravo na upotrebu vlastitog stana (čl. 98. st. 3. ZKP-a). S obzirom da je okrivljeniku izrečena mjera opreza zabrane približavanja oštećeniku na udaljenosti manjoj od 200 m zbog pokušaja ubojstva, a okrivljenikova i oštećenikova kuća se nalaze u neposrednoj blizini, te bi okrivljenik boravkom u vlastitoj kući prekršio navedenu mjeru, prvostupanjski sud nije u dovoljnoj mjeri vodio računa o tome da se mjerama opreza ne može ograničiti pravo optuženika na vlastiti dom. Zbog prethodno navedenog, Vrhovni sud je odredio da prvostupanjski sud u ponovljenom postupku pravilno i

⁵⁹ Odluka Županijskog suda u Zagrebu, Kov-25/18 od 15. svibnja 2018., odluka Vrhovnog suda, VSRH II KŽ 265/2018-4 od 24. lipnja 2018.

potpuno utvrditi sve okolnosti koje bi mogle utjecati na izricanje mjere opreza optuženiku, te pritom posebno paziti da se optuženiku mjerama opreza ne može ograničiti pravo na vlastiti dom.^{60,61} Okrivljeniku bi se mogla izreći mjera opreza udaljenje iz doma, o čemu ću detaljnije u nastavku (vidi 5.10.).

Može se odrediti mjera opreza zabrane posjećivanja škola, vrtića ili objekata gdje borave djeca, kod kaznenih djela povezanih s djecom.⁶²

5.3. Obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu

Ova mjera opreza, osim što je alternativa pritvoru, i ograničava prava okrivljenika, služi za sprečavanje okrivljenika da napusti boravište i pobjegne. Rješenjem kojim se određuje mjera opreza obveze redovitog javljanja okrivljenika određenoj osobi ili tijelu, nadležno tijelo određuje osobu kojoj se okrivljenik mora javljati. Isto tako se određuje i rok u kojem se mora javljati, te način vođenja evidencije o javljanju okrivljenika (čl. 99. st. 3. ZKP-a).

Provjera izvršavanja ove mjere, provodi se dolaskom okrivljenika na kojeg se mjera primjenjuje nadležnom tijelu, koje je određeno rješenjem o primjeni mjere opreza. Ovu mjeru opreza može izvršavati policija ili drugo državno tijelo, koje je označeno u rješenju, a kojemu se okrivljenik mora javljati. Ako je rješenjem određeno da policija izvršava mjeru opreza, nadležna je policija na čijem području boravi okrivljenik. Ako je rješenjem određeno da neko drugo državno tijelo izvršava mjeru opreza, nadležno tijelo je određeno posebnim propisom (čl. 100. st. 3. ZKP-a).⁶³ Sud može odlučiti kome će se okrivljenik javljati, a to može biti određeni policijski službenik ili socijalni radnik, a također može biti određeno javljanje u policijsku postaju, u centar za socijalnu skrb, sud i sl.

⁶⁰ Odluka Vrhovnog suda, VSRH Kzz 14/1999-2 od 23. veljače 2000.

⁶¹ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 63/2017-4 od 27. rujna 2021.

⁶² Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 28/14-4 od 22. siječnja 2014.

⁶³ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 8. st. 1., 2., 3.

Ova mjera zapravo predstavlja kontinuitet javljanja, te se najčešće određuje uz mjeru opreza zabrane napuštanja boravišta, posebice kao javljanje svakih par dana kako bi se moglo redovito i kontinuirano pratiti okrivljenika da ne pobjegne.

Rješenjem općinskog suda u Puli protiv okrivljenika T. S. i G. F. za kazneno djelo protiv zdravlja ljudi, i to neovlaštene proizvodnje i promet drogom (čl. 190. KZ-a), određena je mjera opreza redovitog javljanja svakih sedam dana dežurnom policijskom službeniku policijske postaje Pula-Pola. Prvostupanjski sud smatra da se ista svrha može postići blažom mjerom, mjerom opreza koja je određena. Sud je uzeo u obzir i činjenicu da je okrivljenik lišen slobode neko vrijeme, kao i načelo razmjernosti budući da je okrivljeniku ozbiljno narušeno zdravstveno stanje. Zbog toga sud smatra da je već i činjenica duljine vremena provedenog u lišenju slobode, sigurno utjecala na njega u smislu suzdržavanja od budućeg protupravnog ponašanja. Također je svo to vrijeme bio odvojen od svoje obitelji, supruge i dvoje maloljetne djece koja trebaju njegovu brigu i skrb, te ta činjenica sigurno utječe na njegov stav prema počinjenju kaznenog djela. Kada se sve te okolnosti zajedno sagledaju, zajedno sa činjenicom da je ranije neosuđivana osoba, opravdavaju zamjenu istražnog zatvora mjerom opreza kako je gore navedeno. Prvostupanjski sud je zauzeo stajalište da se iteracijska opasnost može otkloniti određivanjem mjera opreza- redovitog javljanja svakih 7 dana, dok je drugostupanjski sud zauzeo stajalište da se s obzirom na utvrđene okolnosti, mjerom opreza ne može otkloniti iteracijska opasnost na strani počinitelja, te je zbog toga preinačio prvostupanjsko rješenje i produljio istražni zatvor. U ovom slučaju drugostupanjski sud smatra da i dalje postoje razlozi za primjenu istražnog zatvora protiv okrivljenika temeljem čl. 123. st. 1. t. 3. Zakona o kaznenom postupku zbog toga što postoje osobite okolnosti koje upućuju na opasnost da će ponoviti kazneno djelo. Ustavni sud, kao i drugostupanjski sud, također smatra ukoliko bi okrivljenik bio pušten na slobodu, da bi ponovio kazneno djelo u pogledu kojeg je u konkretnoj pravnoj stvari, utvrđeno postojanje osnovane sumnje da ga je počinio, te da zato postoji iteracijska opasnost koja opravdava produljenje istražnog zatvora. Istražni zatvor kao mjera oduzimanja slobode, ne smije se pretvoriti u kaznu, te je zato istražni zatvor dopušteno odrediti samo kada postoji visoki stupanj

vjerojatnosti utvrđenja krivnje, tj. kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo, te samo u cilju osiguranja pokretanja i vođenja postupka.⁶⁴

U rješenju Županijskog suda u Varaždinu, određuje se mjera opreza obveze redovitog javljanja policijskoj postaji zbog sprečavanja ponovnog počinjenja kaznenog djela. Protiv osumnjičenog R. G. ukinut je istražni zatvor, a u svrhu osiguranja predaje tražene osobe u skladu s čl. 26. st. 3. ZPSKSDČEU⁶⁵ i čl. 98. st. 1. i 2. toč. 1. i 3. ZKP, u odnosu na traženu osobu, određene su mjere opreza, i to zabrana napuštanja teritorija RH, i obveza redovitog javljanja jedan puta tjedno Policijskoj upravi Međimurskoj, Policijskoj postaji u Čakovcu. Tražena osoba je državljanin RH, te prebiva na području Čakovca, ne posjeduje važeću putovnicu, te nema podataka da bi na bilo koji način izbjegavala prisustvo u kaznenim postupcima koji se protiv njega vode. Zbog svega navedenog, sud je ocijenio da su mjere opreza koje su određene dostatne, i da će njima biti osigurana predaja tražene osobe. Kako se okolnosti nisu promijenile, u ovom rješenju vijeće smatra da su i dalje određene mjere opreza dostatne da se njima osigura predaja tražene osobe Republici Austriji, ali je ovim rješenjem, određeno da se R. G. umjesto svaki tjedan nadležnoj policijskoj postaji treba javljati jedan puta mjesečno. Određene mjere opreza mogu trajati najdulje do izvršenja rješenja o predaji tražene osobe R. G. Republici Austriji.⁶⁶ Ako se tražena osoba ne bude pridržavala određenih mjere opreza, iste će biti zamijenjene istražnim zatvorom.⁶⁷

5.4. Zabrana približavanja određenoj osobi

Ova mjera opreza namijenjena je za sprečavanje potencijalno opasnog društvenog kontakta.⁶⁸ Rješenjem kojim određuje ovu mjeru opreza, nadležno tijelo će odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljenik ne smije približiti određenoj osobi (čl. 99. st. 4. ZKP-a). Za provjeru izvršavanja ove mjere opreza, nadležna je policija prema mjestu gdje se nalazi osoba u svrhu čije

⁶⁴ Odluka Općinskog suda u Puli, Kv-406/17 od 08. rujna 2017., odluka Ustavnog suda, U-III-4656/2017 od 23. studenog 2017.

⁶⁵ Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije NN 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18, 70/19, 141/20

⁶⁶ Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije NN 141/20, čl. 26. st. 3. u svezi st. 2

⁶⁷ Odluka Županijskog suda u Varaždinu, Kv-eun 195/2013-6 od 02. rujna 2013.

⁶⁸ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješki 5., str. 359.

zaštite je mjera određena. Provjera se vrši razgovorom s osobom u svrhu čije zaštite je mjera određena, osobom kojoj je mjera izrečena, ili drugim osobama koje mogu imati saznanja o kršenju mjere.⁶⁹

Ova mjera se određuje kako počinitelj ne bi ponovio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret, ali to ne znači da ne može kontaktirati s osobom prema kojoj mu je naložena mjera opreza približavanja, bitno je samo da ne ponovi kazneno djelo, kao što je primjerice navedeno u odluci Županijskog suda u Bjelovaru. U navedenom slučaju određene su mjere opreza zabrane približavanja oštećenici, tj. supruzi T. B. S. na udaljenost manju od 100 m, i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s oštećenicom zbog preveniranja opasnosti od ponavljanja kaznenih djela. Navedene mjere su određene kao zamjena za istražni zatvor iz procesne osnove u čl. 123. st. 1. toč. 3. ZKP-a, radi otklanjanja opasnosti od ponovnog činjenja kaznenih djela. Tim mjerama nije isključeno pravo osumnjičenika da kontaktira sa suprugom interesirajući se za dijete ili tijekom postupka razvoda braka, nego je bitno da pri tome ne počini kazneno djelo za koje se sumnjiči, odnosno da oštećenici ne prijete, da ju ne omalovažava i sl.⁷⁰

Najčešće se ova mjera opreza određuje kod prijetnja, te kod nasilja u obitelji, te zbog toga smatram da kada se odredi mjera opreza zabrane približavanja određenoj osobi (zbog npr. nasilnog ponašanja, ili zlostavljanja, pokušaja ubojstva, prijetnje ili sl.), da bi se isto tako trebala odrediti i mjera opreza zabrane uspostavljanja ili održavanja veza s oštećenom osobom, tj. da bi se trebao zabraniti svaki kontakt okrivljenika sa žrtvom, kako žrtva ne bi pretrpjela dodatne strahove. Kako je gore navedeno u odluci Županijskog suda u Bjelovaru, okrivljeniku je dopušteno kontaktiranje oštećenice za pitanja o djeci ili nečemu drugome, što nije vezano uz počinjenje kaznenog djela za koje ga se tereti. Smatram da zbog tjeskobe i straha oštećenice, da bi bilo bolje da je tim mjerama opreza zabranjen svaki kontakt okrivljenika s oštećenicom kako joj ne bi uzrokovao daljnje strahove, jer se nikad ne zna što će okrivljenik reći kada ju nazove.

Kao dobar primjer je presuda Tomašić i dr. protiv Hrvatske gdje se pokazalo manjkavost hrvatskog sustava zaštite života ljudi od opasnih kriminalaca koji su kao takvi prepoznati od strane vlasti, te postupanja prema takvim pojedincima. To bi značilo primarnu dužnost države da

⁶⁹ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 9.

⁷⁰ Odluka Županijskog suda u Bjelovaru, Kv II-47/2017 od 13. srpnja 2017.

osigura pravo na život, donošenjem djelotvornih kaznenopravnih odredaba koje će odvrćati od budućih kaznenih djela. Smatram da je nakon izdržavanja kazne zatvora, trebao biti pokrenut novi kazneni postupak, jer je i dalje postojala ozbiljna prijetnja za okrivljenikovu obitelj. Okrivljeni M. M. predstavljao je rizik za živote M. T. i V. T., isto tako i zbog ozbiljnih prijetnji prema njima, te ponavljanja istih pred Centrom za socijalnu skrb i policijom, te najave počinjenja kaznenog djela čim bude slobodan. U ovom konkretnom slučaju je bila prijeko potrebna policijska zaštita žrtvama ubojstva, nakon puštanja M. M.-a iz zatvora, bez koje su ostali u smrtnoj opasnosti. Glavni problem kod ove presude je to što je on izvršio kaznu zatvora, te mu se mjere opreza više nisu mogle odrediti pošto se one mogu odrediti samo prije započinjanja kaznenog postupka ili tijekom njegovog trajanja. Postavlja se pitanje, što kada osuđenik izvrši kaznu zatvora koja mu je određena, a nije se ispunila svrha, baš kao i u ovom slučaju, da i dalje postoji namjera za počinjenje istog kaznenog djela, kao i ozbiljna opasnost od počinjenja istog? Isto tako i kada izostane zaštitni nadzor nakon izvršenja presude baš kao i u ovom slučaju?⁷¹

Isto tako, sud ne može bez postojanja uvjeta za određivanje mjere opreza, i bez ispitivanja svih činjenica i okolnosti odrediti mjeru opreza. Kao primjerice u Rješenju Općinskog suda u Vinkovcima, te rješenju Županijskog suda u Vukovaru. Tim rješenjem je određena mjera opreza zabrane približavanja oštećenoj J. A. na udaljenost manju od 50 m, kao i zabrana približavanja svjedoku, djetetu L. A. na udaljenost manju od 50 m., zbog kaznenog djela prijetnje, i kaznenog djela napada na službenu osobu. Također je određena i mjera opreza zabrane uspostavljanja i održavanja veze s oštećenicom L. A. U ovom konkretnom slučaju je sud pogriješio jer ne može odrediti istražni zatvor, pa tako i mjeru opreza bez cjelovitog izlaganja prikupljenih dokaza i utvrđenih činjenica na kojima se donosi zaključak da postoji osnovana sumnja da je optuženik počinio kazneno djelo. Prvostupanjski sud osnovanu sumnju uopće nije određivao kao osnovni uvjet za produljenje istražnog zatvora, tj. produljenje mjera opreza. Zbog svega navedenog bi to rješenje trebalo ukinuti, te ponovno odlučiti o primjeni mjera opreza, i razmotriti jesu li one uopće neophodne.^{72,73}

⁷¹ Odluka ESLJP, Tomašić i dr. protiv Hrvatske, zahtjev br. 46598/06, presuda od 15. siječnja 2009.

⁷² Odluka Općinskog suda u Vinkovcima, Kv-252/2019-4 (K-615/2019) od 10. prosinca 2019.

⁷³ Odluka Županijskog suda u Vukovaru, Kž 15/2020-7 od 22. siječnja 2020.

5.5 Zabrana uspostavljanja ili održavanja veza s određenom osobom

Ova mjera opreza za cilj ima sprečavanje potencijalno opasnog društvenog kontakta. Tijelo koje je naložilo mjeru opreza, može zatražiti provjeru izvršavanja iste, te zatražiti izvješće od tijela koje ju izvršava.⁷⁴ Rješenjem kojim nalaže mjeru opreza zabranom uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, nadležno tijelo će zabraniti uspostavljanje ili održavanje izravne ili neizravne veze s određenom osobom (čl. 99. st. 5. ZKP-a).

Provjeru izvršavanja ove mjere, vrši policija prema mjestu gdje se nalazi osoba u svrhu čije zaštite je mjera određena. Provjera se vrši razgovorom s osobom u čiju svrhu zaštite je mjera određena, osobom kojoj je mjere izrečene, ili drugim osobama koje mogu imati saznanje o kršenju izrečene mjere.⁷⁵

Mjera opreza zabrane približavanja određenoj osobi, i mjere opreza zabrane uspostavljanja ili održavanja veza s određenom osobom, pokazale su se učinkovitima, a naročito kod kaznenih djela s određenom dozom nasilja. Kao npr. kod prijetnje iz čl. 139. KZ-a, kao primjerice u odluci Vrhovnog suda RH protiv okrivljenog J. K., te u rješenju Županijskog suda u Zadru koji je okrivljeniku odredio mjere opreza zbog bojazni od počinjenja ponovnog kaznenog djela. U konkretnom slučaju sud je utvrdio i valjano obrazložio da se svrha istražnog zatvora u konkretnoj situaciji može uspješno ostvariti primjenom blažih mjera prema okrivljeniku, tj. primjenom mjera opreza iz čl. 98. ZKP-a kao zamjene za mjeru istražnog zatvora. U odnosu na okrivljenika postoje osobite okolnosti koje upućuju na konkretnu i realnu bojazan da će okrivljenik na slobodi, nastaviti s istom ili istovrsnom kaznenom aktivnošću (u tri navrata pravomoćno osuđivan, radi se o osobi kojoj je dijagnosticiran mješovit poremećaj ličnosti, u kombinaciji s kroničnim PTSP-om i alkoholizmom). Sud je zaključio da se može učinkovito djelovati u cilju otklanjanja utvrđene iteracijske opasnosti na strani okrivljenika, određivanjem mjera opreza, a kojima će se ostvariti ista svrha koja bi se ostvarila i istražnozatvorskom mjerom.⁷⁶ Također i kod kaznenog djela nasilničkog ponašanja u obitelji (čl. 215. a KZ-a), ili kaznenog djela teške tjelesne ozljede (čl. 118. KZ-a), određuju se mjere opreza zabrane

⁷⁴ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

⁷⁵ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 10.

⁷⁶ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 455/2015-4 od 31. prosinca 2015.

približavanja određenoj osobi, i mjere opreza zabrane uspostavljanja ili održavanja veza s određenom osobom.⁷⁷

U slučaju kada okrivljenik ponavlja kaznena djela, mjera opreza zamjenjuje se mjerom istražnog zatvora kao u rješenju Vrhovnog suda RH protiv A. Č. od 23. listopada 2013. godine. U konkretnom slučaju protiv optuženika su prvostupanjskim rješenjem određene mjere opreza, i to zabrana približavanja oštećenoj P. K. na udaljenost ispod 200 m i zabrana uspostavljanja ili održavanja veza s oštećenom P. K., putem telefona, e-maila, i drugih telekomunikacijskih uređaja. Drugostupanjski sud je preinačio prvostupanjsko rješenje, te ukinuo mjere opreza, i produljio istražni zatvor za optuženog A. Č. Optuženik je osnovano sumnjiv da je kroz neko vrijeme sustavno maltretirao oštećenicu, zaključavao ju u stan, prijetio joj je da će ubiti nju i njezinu obitelj, učestalo ju je šamarao i udarao bejzbol palicom, isto tako ju udarao šakama po glavi i nogama, čime je kod oštećenice izazvao ozbiljan strah i nemoć, prisiljavao ju je na spolne odnose, te iste snimao mobitelom. Sve prethodno navedeno, upućuje na iznimnu bešćutnost i upornost optuženika te na izrazito visok stupanj kriminalne volje, uz nalaz vještaka da se radi o narcističkoj i agresivnoj ličnosti, uz poremećaje ličnosti. Primjena mjere istražnog zatvora protiv optuženika nužna je radi preveniranja iteracijske opasnosti.⁷⁸ U ovom slučaju mjere opreza nisu dovoljna garancija za prevenciju od ponovnog počinjenja kaznenog djela, već se takva opasnost na strani optuženika može otkloniti isključivo mjerom istražnog zatvora.

Uz prethodno navedeno ova mjera se određuje i za nasilničko ponašanje prema određenoj osobi, kod kaznenog djela protupravnog oduzimanja slobode (čl. 136. st. 3. KZ-a), te kaznenog djela silovanja (čl.188. st. 1. KZ-a), kao u rješenju Županijskog suda u Zagrebu protiv optuženog A. Č., kojemu su određene mjere opreza zabrana približavanja oštećenoj P. K. na udaljenost ispod 200 m, te zabrana uspostavljanja ili održavanja veza s oštećenom P. K., putem telefona, e-maila, ili drugih komunikacijskih uređaja.⁷⁹

⁷⁷ Klein Bruno, op. cit. u bilješci 42., str. 92.

⁷⁸ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 442/2013-4 od 23. listopada 2013.

⁷⁹ Odluka Županijskog suda u Zagrebu, Kv I 403/2013 od 09. listopada 2013.

5.6. Zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti

Mjerom opreza, zabrane obavljanja određene poslovne aktivnosti, želi se zaštititi društvenu zajednicu od određenih opasnih situacija koje proizlaze iz okrivljenikove djelatnosti.⁸⁰

Provjeru izvršavanja ove mjere opreza provodi tijelo određeno posebnim propisom za nadzor nad tom poslovnom aktivnošću. Provjera te mjere se vrši razgledavanjem poslovne dokumentacije, neposrednim zapažanjem, ili na drugi način sukladno posebnim propisima tijela koje je nadležno za nadzor nad tom poslovnom aktivnošću.⁸¹ U rješenju kojim se nalaže mjera opreza zabrane poduzimanja određene poslovne aktivnosti, nadležno tijelo će detaljno odrediti vrstu i predmet poslovne aktivnosti (čl. 99. st. 6. ZKP-a). Zabrana obavljanja poslovne aktivnosti, također može obuhvatiti i zakonitu profesionalnu djelatnost, i to kada se postupak vodi zbog kaznenog djela počinjenog u okviru te djelatnosti.⁸²

Vrlo teško je da će zakonodavac pokriti baš sva područja poslovne aktivnosti koje postoje, te isto tako uvrstiti posebne odredbe u svaki posebni zakon, npr. nadzor nad poslovnom aktivnosti gradonačelnika (Zakon o lokalnoj samoupravi). Zbog prethodno navedenog, praksa će biti suočena s teškim zadatkom pravne interpretacije i sagledavanjem normi za obavljanje pojedinih poslovnih aktivnosti.⁸³

S obzirom da postoji stvarno velik broj poslovnih aktivnosti zbog kojih bi se ova mjera mogla odrediti, u nastavku ću navesti samo par primjera kada, i za koje poslovne aktivnosti se određuje.

Ova mjera se može odrediti za različite poslovne aktivnosti, kao npr. za poslovnu aktivnost uredničke djelatnosti, kao u odluci suca istrage protiv okrivljenika T. E. S., kojemu je izrečena mjera opreza zabrane obavljanja bilo kakve poslovne aktivnosti, odnosno uredničke djelatnosti na portal "Udarno.com", kao i korištenje Facebooka i drugih društvenih mreža, zbog

⁸⁰ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

⁸¹ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 11.

⁸² Klein Bruno, op. cit. u bilješci 42, str. 92

⁸³ Rajko Alen, Tko izvršava mjeru opreza zabrane poduzimanja poslovnih aktivnosti gradonačelnika, 24. studenog 2014.

kaznenog djela prijevare.⁸⁴ U konkretnom slučaju, mjera opreza je prekršena tako što je na internetskom portalu okrivljenik objavio više članaka, te postavio slike na YouTube kanal, te na društvenim mrežama stavio niz upisa. Zbog kršenja naloženih mjera, one su ukinute, te zamijenjene istražnim zatvorom, jer postoji bojazan da bi okrivljenik boravkom na slobodi mogao ponoviti isto ili slično kazneno djelo, s obzirom da se radi o osobi koja je osuđivana za kazneno djelo zloupotrebe položaja i ovlasti.⁸⁵

Mjera opreza zabrane obavljanja određene poslovne aktivnosti može se odrediti i zbog kaznenog djela zloupotrebe povjerenja u gospodarskom poslovanju, kao primjerice u rješenju Županijskog suda u Zadru. Protiv optuženog N. B. određene su mjere opreza, zbog pribavljanja velike imovinske koristi, zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, u vidu osnivanja novih trgovačkih društva, i članstva u upravljačkim strukturama trgovačkih društva. Određene su mjere opreza redovitog javljanja Policijskoj upravi Z., svakog prvog ponedjeljka u mjesecu, zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, te privremeno oduzimanje putne isprave za prijelaz državne granice. U ovom slučaju postoji osnovana sumnja, kao opća pretpostavka za primjenu mjera opreza protiv optuženog N. B., što proizlazi iz prikupljenih dokaza na kojima se temelji potvrđena optužnica. Također postoje posebne pretpostavke za daljnju primjenu mjera opreza iz čl. 98. st. 2. toč. 3., 6. i 7. ZKP, zbog načina i okolnosti počinjenja kaznenog djela, dugotrajnosti inkriminiranog razdoblja, te visine pribavljene imovinske koristi. Te okolnosti upućuju na okrivljenikovu ustrajnost u protupravnom postupanju i visok stupanj kriminalne volje, isto tako i činjenica da policija Austrije istražuje optuženog zbog sumnje u pranje novca. Sve te okolnosti, u svojoj ukupnosti po mišljenju Vrhovnog suda RH, predstavljaju osobite okolnosti koje upućuju na postojanje konkretne i razborito predvidive iteracijske opasnosti koja se može prevenirati daljnjom primjenom naloženih blažih mjera, mjera opreza.^{86,87}

Kada se okrivljeniku nalaže mjera opreza zabrane određene poslovne aktivnosti, to ne znači da se njome zabranjuje obavljanje zakonite profesionalne djelatnosti, već samo određenih aktivnosti u okviru njegove zakonite profesionalne djelatnosti. Stoga u rješenju Vrhovnog suda

⁸⁴ Odluka Županijskog suda u Splitu, Kir-86/15 od 09. veljače 2015.

⁸⁵ Odluka Ustavnog suda, U-III-2145/2015, od 1. lipnja 2015.

⁸⁶ Odluka Županijskog suda u Zadru, Kv I 13/2020-2, od 01. travnja 2020.

⁸⁷ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II kž 197/2020-4, od 19. svibnja 2020.

RH protiv optuženog Š., C., i M., nalaže se mjera opreza zabrane obavljanja poslova carinika, što nikako ne znači da im se u potpunosti zabranjuje obnašanje njihove zakonite profesionalne djelatnosti carinika, nego se zabrana odnosi samo na konkretne poslove carinjenja, a to ne isključuje mogućnost njihova obavljanja drugih poslova u službi carinika.⁸⁸

5.7. Privremeno oduzimanje putne isprave i druge isprave za prijelaz državne granice

Ova mjera opreza određuje se kako bi spriječila okrivljenika da napusti boravište i pobjegne.⁸⁹

Nadležno tijelo u rješenju kojim nalaže mjeru opreza oduzimanja putne isprave i druge isprave za prijelaz državne granice, će navesti osobne podatke osobe kojoj se određuje mjera, tijelo koje je izdalo ispravu, te broj i datum izdavanja (čl. 99. st. 7. ZKP-a).

Za provjeru ove mjere nadležna je policija na čijem području boravi okrivljenik, a provodi se privremenim oduzimanjem putne i druge isprave za prijelaz državne granice. O privremenom oduzimanju putne i druge isprave izdat će se odgovarajuća potvrda u skladu s posebnim propisima.⁹⁰ Kao glavni problem vezan uz mjeru opreza oduzimanja putne isprave i druge isprave za prijelaz državne granice, postavilo se pitanje provedbe te mjere, zbog toga što hrvatski državljani mogu otići u druge države EU (npr. Italiju, Sloveniju, Mađarsku, Austriju), samo s važećom osobnom iskaznicom, pa se oduzimanje putovnice ne bi postigla svrha koja se željela. Kao glavni problem oduzimanja osobne iskaznice, je taj što je zakonom određeno da svaki građanin RH mora stalno imati osobnu iskaznicu kod sebe⁹¹, također se javlja i problem prilikom podizanja novaca iz banke, preuzimanja paketa u pošti, ugovaranja osiguranja, i u ostalim situacijama kada je potrebno predložiti osobnu iskaznicu. Kao jedno od rješenja, predlaže se izdavanje određene potvrde koja bi zamjenjivala osobnu iskaznicu za potrebe pravnog

⁸⁸ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 345/1998-3 od 29. srpnja 1998.

⁸⁹ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

⁹⁰ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 12.

⁹¹ Zakon o osobnoj iskaznici, 62/15, 42/20, 144/20, čl. 16.

prometa u RH, no pitanje je da li bi ta potvrda obavljala svoju funkciju samo temeljem podzakonskog akta, ili bi trebalo donijeti novi zakon o tome.⁹²

Ova mjera se određuje kako bi se osigurala prisutnost okrivljenika tijekom cijelog postupka, a naročito kada postoji opasnost od bijega u drugu državu, te koluzijska opasnost kao u rješenju županijskog suda u Zadru, te Vrhovnog suda RH protiv optuženog N. B. kojemu je određena mjera opreza oduzimanja putovnice, zbog ponavljanja kaznenih djela, tj. zbog njegove ustrajnosti u protupravnom ponašanju. U konkretnom slučaju, broj kaznenih djela, broj počinjenih radnji i visina protupravne koristi, za što se tereti optuženik, upućuju na zaključak o ustrajnosti okrivljenika u protupravnom ponašanju, te da postoji opasnost od daljnjeg činjenja kaznenih djela. Sve te okolnosti dovode do zaključka o predvidivoj vjerojatnosti da će se optuženik upustiti u činjenje kaznenih djela. U međuvremenu su se pojavile i nove okolnosti o osnovanoj sumnji da je optuženik počinio kazneno djelo pranja novca u inozemstvu. Sve prethodno navedene okolnosti predstavljaju koluzijsku opasnost te osnovanu sumnju na počinjenje kaznenog djela, te se zbog toga može odrediti istražni zatvor, ali je u ovom slučaju sud smatrao kako se nesmetano vođenje postupka ovdje može postići blažim mjerama, odnosno mjerama opreza koje je i odredio.^{93,94}

Skoro uvijek će se odrediti mjera opreza oduzimanja putne isprave i druge isprave za prijelaz preko državne granice kada je počinitelj kaznenog djela stranac, te ga ništa ne veže za ostanak u RH. U primjeru okrivljenog J. A. C., koji je državljanin Republike Francuske, te ga ništa ne veže za ostanak u Hrvatskoj, a koji je optužen zbog teškog kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora najmanje 5 godina, upravo te okolnosti upućuju na to da će okrivljenik pobjeći i postati nedostupan pravosudnim tijelima Hrvatske. Zbog svega navedenog, određene su mu mjere opreza koje bi trebale osigurati njegovu prisutnost tijekom postupka, a to su zabrana napuštanja boravišta, redovito javljanje u Policijsku postaju dva puta tjedno, te privremeno oduzimanje putne isprave.⁹⁵

⁹² Izvješća iz radionica X savjetovanja Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu(Zagreb) vol.5, broj 1/1998 str.270-274, (3.radionica: Mjere opreza)

⁹³ Odluka Županijskog suda u Zadru, Kv I 44/2020-4 od 27. listopada 2020.

⁹⁴ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 552/2020-4 od 27. rujna 2021.

⁹⁵ Odluka Vrhovnog suda, VSRH II Kž 328/2009-5 od 16. lipnja 2009.

5.8. Privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom

Ova mjera pripada u grupu mjera opreza kojima se želi zaštititi društvenu zajednicu od određenih opasnih situacija koje proizlaze iz okrivljenikove ličnosti ili iz okrivljenikove djelatnosti.⁹⁶ Određuje ju državni odvjetnik ili sud, a izvršava policija.

Za provjeru izvršavanja mjere opreza privremenog oduzimanja dozvole za upravljanje motornim vozilom, nadležna je policija na čijem području boravi okrivljenik. Provođa se, privremenim oduzimanjem vozačke dozvole za upravljanje motornim vozilom. O privremenom oduzimanju vozačke dozvole, izdat će se odgovarajuća potvrda koja je u skladu s posebnim propisima.⁹⁷ U rješenju kojim se nalaže mjera opreza, privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom, nadležno tijelo navest će podatke o toj dozvoli (čl. 99. st. 9. ZKP-a).

U hrvatskom zakonodavstvu, postoje različiti slučajevi u kojima se ostaje bez vozačke dozvole. Postoje četiri situacije, a to su: oduzimanje vozačke dozvole iz čl. 284. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, isključenje iz prometa sukladno čl. 285. ZSPC-a⁹⁸, izricanje mjere opreza privremenog oduzimanja vozačke dozvole iz čl. 98. st. 8. ZKP, te izricanje zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom iz čl. 58. Prekršajnog zakona. Svim ovim slučajevima je zajedničko da vozač ne smije upravljati vozilom u prometu za to vrijeme.

U rješenju Općinskog suda u Puli protiv okrivljenog P. M., zbog kaznenog djela obijesne vožnje u cestovnom prometu⁹⁹, određena je mjera privremenog oduzimanja vozačke dozvole od Policijske postaje Buje. Mjera se odnosi za kategorije vozila B, H i G., a u navedenom rješenju je naloženo da će djelatnici Policijske postaje Buje svakih 30 dana dostaviti pisano izvješće prvostupanjskom sudu o tome da li optuženik izvršava naloženu mjeru opreza.¹⁰⁰

Privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom može trajati do pravomoćnosti presude. U rješenju Županijskog suda u Koprivnici protiv osumnjičenog M. T.,

⁹⁶ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

⁹⁷ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl.13.

⁹⁸ Zakon o sigurnosti prometa na cestama NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22,114/22

⁹⁹ Kazneni zakon NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, čl. 225.

¹⁰⁰ Odluka Općinskog suda u Puli, Kv-627/18, od 28. prosinca 2018

kojemu se stavljalo na teret kazneno djelo izazivanja prometne nesreće, izrečena je mjera opreza oduzimanja dozvole za upravljanje motornim vozilom. Ova mjera mu je izrečena zbog opasnosti od ponavljanja kaznenog djela, tj. da neće opet voziti automobilom od svog vinograda koji je udaljen 6 km od njegove kuće, pod utjecajem alkohola.¹⁰¹

5.9. Zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe

Cilj ove mjere je sprečavanje potencijalno opasnog društvenog kontakta.¹⁰² U rješenju kojim se nalaže mjera opreza zabrane uznemiravanja i uhođenja žrtve ili druge osobe, nadležno tijelo će zabraniti uznemiravanje ili uhođenje određene osobe (čl. 99. st. 9. ZKP-a).

Za provedbu ove mjere, nadležna je policija, tj. policijska postaja na području koje žrtva ima prebivalište ili boravište.¹⁰³ Provjera se vrši razgovorom s osobom u svrhu čije zaštite je mjera određena, osobom kojoj je mjera izrečena, ili drugim osobama koje mogu imati saznanja o kršenju mjera.¹⁰⁴ Ova mjera opreza, uvedena je tek 2013. godine, izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku.

Ova mjera se određuje kod nasilja u obitelji, kao u rješenju Županijskog suda u Zagrebu protiv T. B. (muž oštećenice) zbog fizičkog, psihičkog i ekonomskog zlostavljanja, kojemu je izrečena mjera opreza zabrana približavanja supruzi, zabrana uspostavljanja ili održavanja veze, i zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve, pa se istoj ne smije približiti na udaljenost manju od 100 m, s time da se dopuštati jedino uspostavljanje veze vezano za kontakte s maloljetnom djecom.¹⁰⁵

Ova mjera se također određuje kod kaznenog djela prijetnje, kao primjerice u rješenju Županijskog suda u Puli protiv optuženika M. K. kojemu je određena mjera opreza zabrane uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe, koju će izvršavati policijski službenici policijske postaje Pula-Pola, a koji su dužni svakih 30 dana o tome dostaviti pisano izvješće

¹⁰¹ Odluka Županijskog suda u Koprivnici, Kv 64/2009; ŽS Kc Kir 276/2009, od 17. srpnja 2009.

¹⁰² Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5, str. 359.

¹⁰³ Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva, NN 28/2019-577 čl. 1.

¹⁰⁴ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 13. a.

¹⁰⁵ Odluka Županijskog suda u Zagrebu, Gž Ob 1348/2019-2, od 19. prosinca 2019.

sudu. Protiv optuženika je također određena mjera opreza liječenja na slobodi sukladno čl. 551. st. 2. ZKP-a. U ovom rješenju se javio jedan specifični problem s obzirom na to da je prvostupanjski sud optuženiku odredio mjere opreza sukladno čl. 98. ZKP-a, te sukladno čl. 551. ZKP-a. S obzirom da je riječ o dvije različite osnove za primjenu mjera opreza kao zamjene za istražni zatvor, koje se međusobno isključuju, nejasno je po kojoj je osnovi u odnosu na optuženog sud odredio mjere opreza kojima se može prevenirati opasnost na strani optuženika. Mišljenje drugostupanjskog suda je da je prema okrivljeniku s duševnim smetnjama nedopustivo određivanje mjera opreza iz čl. 98. ZKP-a. U postupku prema okrivljenicima s duševnim smetnjama, jedino se može odrediti mjera opreza temeljem čl. 551. ZKP-a kojom bi se prevenirala daljnja opasnost.¹⁰⁶

5.10. Udaljenje iz doma

Svrha određivanja ove mjere je sprečavanje potencijalno opasnog kontakta.¹⁰⁷ Ova mjera kao i prethodna je uvedena tek izmjenama ZKP-a 2013.godine.

U rješenju kojim se nalaže mjera opreza udaljenja iz doma, nadležno tijelo će odrediti adresu doma iz kojeg se okrivljenik udaljuje (čl. 99. st. 10. ZKP-a). Za provjeru mjere opreza udaljenja iz doma nadležna je policija prema mjestu gdje se nalazi dom. Provjera se vrši neposredno na terenu, i to: dolaskom djelatnika policije na adresu doma, razgovorom s ukućanima i susjedima okrivljenika, te s osobom u svrhu čije zaštite je mjera određena, ili na drugi odgovarajući način.¹⁰⁸

Ova mjera se može odrediti kod kaznenog djela nasilja u obitelji, te agresivnog ponašanja osobe prema bračnom drugu, djeci, ili osobama u zajedničkom kućanstvu, kao u rješenju općinskog državnog odvjetništva u Puli-Pola¹⁰⁹, kojemu je optuženiku, ocu maloljetne djece izrečena mjera opreza udaljenja iz zajedničkog doma, s adrese O. K. L., kao i zabrana približavanja i uspostavljanja veze s oštećenicom na udaljenosti manjoj od 50 m, te uspostavljanja, pokušaja uspostavljanja, i održavanja bilo kakve izravne ili neizravne veze. Zbog

¹⁰⁶ Odluka Županijskog suda u Puli, Kž 429/2020-7 od 26. studenog 2020.

¹⁰⁷ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

¹⁰⁸ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 13. b.

¹⁰⁹ Posl.br. KMP-DO-106/2018 od 6. travnja 2018.

visoko konfliktnih odnosa roditelja, i izostanaka komunikacije između roditelja, te zbog muževog agresivnog ponašanja koje je prijavljeno nadležnim tijelima kao nasilje u obitelji, sud je odredio gore navedene mjere opreza. Također, s obzirom na utvrđene činjenice (emocionalna nestabilnosti oca), nije u skladu s dobrobiti maloljetne djece ostvarivanje samostalnih kontakata oca i djece, već samo pod nadzorom stručnog tima centra za socijalnu skrb.¹¹⁰

Ova mjera se određuje kada žrtva i počinitelj kaznenog djela stanuju u istom kućanstvu, te kada bi daljnje zajedničko stanovanje predstavljalo opasnost i strah za žrtvu kaznenog djela. Također to predstavlja iznimku od pravila da se okrivljeniku ne može ograničiti pravo na vlastiti dom.

Jedan od bitnih problema se javlja kada proteknu rokovi za istražni zatvor, pa se mjere opreza ne bi mogle zamijeniti istražnim zatvorom, te bi njihovo određivanje bilo nezakonito i pravno besmisleno, kao u rješenju Županijskog suda u Puli protiv N. P. kojemu je bio određen istražni zatvor u trajanju od 3 mjeseca za kaznena djela prijetnje, tjelesne ozljede i nasilja u obitelji. Nakon proteka rokova za istražni zatvor, ukinute su mjere opreza i okrivljenik je pušten na slobodu bez obzira na čl. 98. st. 6. ZKP-a, prema kojem mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do pravomoćnosti presude, te njihovo trajanje nije ograničeno trajanjem rokova za istražni zatvor.¹¹¹ Smatram da je to problem, pogotovo kod kaznenog djela nasilja u obitelji i tjelesne ozljede, jer je ovaj rok od 3 mjeseca premalo za udaljšavanje od žrtve, te će počinitelj vrlo vjerojatno ponoviti kazneno djelo, a žrtva će biti cijelo vrijeme u strahu, te će to imati trajne duševne posljedice na žrtvu kaznenog djela. Smatram da se nije dovoljno učinilo kako bi se žrtva zaštitila i osjećala sigurno.

5.11. Zabrana pristupa internetu

Mjera opreza zabrane pristupa internetu je najnovija mjera opreza, koja je u ZKP unesena tek 2019. godine.¹¹² Cilj ove mjere je sprečavanje potencijalno opasnog društvenog kontakta, isto kao i kod mjera opreza zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja,

¹¹⁰ Odluka Županijskog suda u Splitu, Gž Ob 792/2020-3 od 27. studenog 2020.

¹¹¹ Odluka Županijskog suda u Puli, Kž 37/2017-6 od 07. veljače 2017.

¹¹² Zakon o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku NN 126/2019

zabrane približavanja određenoj osobi, zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, zabrane uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe, te udaljenja iz doma. Njome se želi zaštititi društvena zajednica od određenih opasnih situacija zbog okrivljenikove djelatnosti.¹¹³

U rješenju kojim se nalaže mjera opreza zabrane pristupa internetu, nadležno tijelo zabranit će pristup određenim mrežnim stranicama, internetu, ili određenim društvenim mrežama (čl. 99. st. 11. ZKP-a). Ovu mjeru opreza, izvršava policija i regulatorno tijelo nadležno za elektroničke komunikacije, Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (čl. 100. st. 2. ZKP-a). Agencija će operaterima koji pružaju uslugu pristupa internetu, proslijediti određenu mjeru opreza zabrane pristupa internetu, uz obavijest o potrebi obustave pružanja usluge pristupa internetu, kao i zabrane sklapanja novog pretplatničkog ugovora za tu uslugu, sve dok traje mjera opreza.¹¹⁴ Operater mora odmah nakon zaprimanja obavijesti od Agencije, zaustaviti pružanje usluge počinitelju, te o toj obustavi obavijestiti Agenciju, tj. obavijestiti da nema sklopljen ugovor s okrivljenikom.¹¹⁵ Provjeru ove mjere vrši policija, prilikom obavljanja policijskih poslova, prikupljanjem obavijesti od građana, te neposrednim opažanjem.¹¹⁶

¹¹³ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješci 5., str. 359.

¹¹⁴ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 13. c. st. 2.

¹¹⁵ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 13. c. st. 3.

¹¹⁶ Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 73/21, čl. 13. c. st. 4.

6. MJERE OPREZA KOJE SE MOGU NALOŽITI PRAVNOJ OSOBI

Ako postoje osobite okolnosti koje predstavljaju bojazan da će okrivljena pravna osoba počiniti kazneno djelo kojim prijeti, ili da će dovršiti pokušano, ili da će ponoviti kazneno djelo, sud će odrediti mjere opreza koje su navedene u nastavku.¹¹⁷

Mjere opreza koje se mogu naložiti pravnoj osobi su: zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova, zabrana poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna, zabrana stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija. Sud može odrediti mjeru opreza zabrane obavljanja određenih djelatnosti ili poslova ako bi daljnje obavljanje određenih djelatnosti ili poslova bilo opasno po život, zdravlje ili sigurnost ljudi ili imovine, ili za gospodarstvo (ona se ne može izreći jedinicama lokalne i područne samouprave, političkim strankama i sindikatima).

Sud može rješenjem zabraniti statusne promjene, koje bi mogle dovesti do prestanka okrivljene pravne osobe, na prijedlog državnog odvjetnika ili po službenoj dužnosti, te će se ta zabrana upisati u sudski ili drugi registar.¹¹⁸

Ovisno o tome iz koje djelatnosti pravne osobe postoji iteracijska opasnost, sud će joj odrediti mjeru opreza zabrane te djelatnosti. Mjere opreza koje se izriču tijekom postupka identične su sigurnosnim mjerama koje su predviđene čl. 16-19. ZOPOK-a kao vrsta kaznenih sankcija. Mjere opreza prema ZOPOK-u izriču se i nadziru kao i druge mjere opreza.¹¹⁹

¹¹⁷ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela NN 151/03, 110/07, 45/11, 143/12, 114/22, čl. 36.

¹¹⁸ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela NN 141/22, čl. 36. st. 3.

¹¹⁹ Đurđević Zlata: Kaznena odgovornost i kazneni postupak prema pravnim osobama u Republici Hrvatskoj Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 10, broj 2/2003, str. 719-770.

7. PRESUDE ESLJP

Prilikom svakog odlučivanja kada se određuje ili produljuje istražni zatvor treba se pažljivo razmotriti postoji li mogućnost zamjene istražnog zatvora nekom mjerom opreza u svakom pojedinom slučaju. Ne smije se samo automatizmom potvrditi nižestupanjska odluka i produljiti istražni zatvor bez ponovnog razmatranja činjenica postojanja okolnosti za primjenu blaže mjere. Kao primjer automatskog odlučivanja suda o produljenju istražnog zatvora, u nastavku ću navesti primjere presuda Europskog suda za ljudska prava.

7.1. Dervishi protiv Hrvatske

Dobar primjer za prethodno navedeno je presuda Dervishi protiv Hrvatske zbog povrede čl. 5. EKLJP, gdje domaći sudovi nisu adekvatno obrazložili svoje odluke, te nisu objasnili zašto se istražni zatvor ne može zamijeniti mjerama opreza. U konkretnom slučaju okrivljeniku je bio produživan istražni zatvor po dvije različite osnove. Prvo mu je produljen pritvor po čl. 102. st. 1. (2) ZKP-a iz 1997., opasnost od utjecaja na svjedoke, i to dva puta, a nakon toga temeljem čl. 102. st. 1. (3) i (4), opasnost od ponavljanja kaznenog djela i težina kaznenog djela, i to četiri puta tijekom istrage i dvanaest puta tijekom suđenja. Okrivljenik je uhićen u svibnju 2008. godine zbog nezakonite trgovine heroinom, te mu je određen pritvor temeljem čl. 102. st. 1. toč. 2. ZKP-a iz 1997. (opasnost od utjecaja na svjedoke). Nakon toga je drugostupanjski sud ukinuo tu odluku jer nije bila dovoljno obrazložena u odnosu na razloge zbog kojih je pritvor bio određen, te je vratio predmet istražnom sudu na ponovljeni postupak. Istražni sudac je ponovo produljio pritvor zbog opasnosti od utjecaja na svjedoke, uz isto obrazloženje kao prije. Svjedoci koje treba saslušati istražni sudac, imaju saznanja u vezi s optužbom za nabavljanje droge, što predstavlja bojazan da bi okrivljenik mogao utjecati na njih, ako bi bio pušten. U lipnju 2008. godine, istražni sudac ponovno produljuje pritvor temeljem istih razloga kao prije, te nakon toga ponovno produljuje pritvor u srpnju navodeći da svjedok još nije dao iskaz. U rujnu iste godine, istražni sudac je ponovno produljio pritvor, ali sad temeljem čl. 102. st. 1. (3) i (4) ZKP-a iz 1997. (opasnost od ponovnog počinjenja djela i težina kaznenog djela). Tu je odluku sud obrazložio tako da očito postoje okolnosti koje ukazuju na ponavljanje kaznenog djela zbog toga što je u kaznenom postupku J. D. nepravomoćno osuđen, te je u tijeku još jedan postupak protiv

njega. U studenom mu se opet produljuje pritvor, samo ponovivši tvrdnje iz prethodnih odluka bez adekvatnog obrazloženja, te isto tako i u siječnju i ožujku 2009. godine. U travnju, izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Rijeci produljuje pritvor, obrazlažući tu odluku tako da su protiv okrivljenog u tijeku dva postupka, što upućuje da krši zakone, te uz okolnosti da je nezaposlen, bez stalnih prihoda, te činjenice predstavljaju bojazan da bi boravkom na slobodi mogao ponoviti kazneno djelo. Ponovno mu se produljuje pritvor u rujnu, pa u prosincu 2009. godine, i u veljači, travnju i rujnu 2010. godine ponavljajući iste tvrdnje kao u prethodnim odlukama. U prosincu 2010. godine mu je ukinut pritvor odlukom Županijskog suda u Rijeci, ali je Vrhovni sud preispitao tu odluku te mu ponovno produljio pritvor iz istih razloga kao prije, te ponovno ponavljajući svoje tvrdnje iz prethodnih odluka. Ponovno mu se produljuje pritvor u travnju, pa u srpnju, i kolovozu 2011. godine ponavljajući svoje prethodne odluke. Podnositelj je ostao u pritvoru do veljače 2012. godine kada je istekla maksimalna duljina trajanja pritvora. Kroz cijeli ovaj postupak se vide propusti suda, zbog automatskog produljivanja pritvora, zato što prilikom odlučivanja o produljenju pritvora nisu ponovno razmotrili sve okolnosti slučaja, nego su samo potvrđivali prethodne tvrdnje. Pritvor može biti određen samo ako se ista svrha ne može postići drugom mjerom. Sud tijekom postupka uopće nije razmotrio mogućnost određivanja mjere opreza, kao zamjene za pritvor. Isto tako nisu razmatrali niti prijedlog okrivljenika da ga se pusti na slobodu, jer dugotrajni pritvor može predstavljati služenje kazne, te se iz te osude ne bi moglo ni na koji način zaključiti da postoji opasnost od ponavljanja kaznenog djela. Kroz cijeli ovaj postupak sudovi su imali nepotkrijepljene tvrdnje, a nisu dali nikakvo mjerodavno obrazloženje za produljivanje pritvora.¹²⁰

7.2. Knežević protiv Hrvatske

Također kao primjer sudske prakse za produljenje istražnog zatvora je presuda Knežević protiv Hrvatske. Ovdje je došlo do povrede čl. 5. st. 3. Konvencije zato što domaći sudovi nisu dostatno objasnili zašto bi produljenje istražnog zatvora za okrivljenika bilo neophodno zbog težine optužbi koje mu se stavljaju na teret. Kada su domaći sudovi produljili istražni zatvor zbog ponavljanja kaznenog djela, nisu izvršili ocjenu posebnih okolnosti konkretnog predmeta, niti su temeljito ispitali primjenu blaže mjere, mjere opreza. U navedenom slučaju istražni zatvor

¹²⁰ Odluka ESLJP, Dervishi protiv Hrvatske (zahtjev br. 67341/10), od 25. rujna 2012.

je određen temeljem čl. 123. st. 1. toč. 2. 3. i 4. ZKP-a. Tijekom istrage, sudac istrage nekoliko je puta produljio istražni zatvor u odnosu na podnositelja zahtjeva i druge osumnjičene. Istražni zatvor je određen zbog utjecaja na svjedoke, zato što svjedoci poznaju osumnjičenike ili su njihovi rođaci, postoji opasnost ako bi osumnjičenici bili na slobodi, da bi mogli ometati pravilno provođenje kaznenog postupka. Sud smatra da okolnosti koje je naveo (razmjer navodne zločinačke aktivnosti, razdoblje te aktivnosti, broj upletenih ljudi i činjenica da su prokrijumčarili više od 700 kilograma kokaina) opravdavaju bojazan kako bi oni mogli ponoviti kazneno djelo.¹²¹ Sud se tijekom postupka pozivao na iste razloge kao u prethodnim odlukama, te nije uopće razmatrao mogućnost primjene blažih mjera kao zamjenu za istražni zatvor.¹²²

7.3. Šoš protiv Hrvatske

Kao primjer gdje sudovi nisu uvjerljivo i dostatno opravdali produljenje istražnog zatvora, i nastavak uskraćivanja slobode okrivljeniku je presuda Šoš protiv Hrvatske gdje je došlo do povrede čl. 5. st. 3 Konvencije.¹²³ U konkretnom predmetu, istražni zatvor je određen po tri osnove: opasnost od utjecaja na svjedoke poticanjem na davanje lažnih iskaza, opasnost od ponavljanja kaznenog djela i težini optužbi. Prva osnova (utjecaj na svjedoke) je prestala postojati kada je sudac istrage saslušao sve mjerodavne svjedoke, stoga nakon kolovoza 2011. godine to više nije mogao biti razlog za određivanje istražnog zatvora. Slično tome, težina optužbi kao osnova više se nije mogla primjenjivati nakon siječnja 2013. godine, te je nakon toga istražni zatvor koji je određen protiv okrivljenika, bio produljivan samo na temelju opasnosti od ponavljanja kaznenog djela. U konkretnom predmetu, okrivljenik je tvrdio kako je njegovo zadržavanje u istražnom zatvoru bilo predugo, te nije bilo utemeljeno na mjerodavnim i dovoljnim razlozima. Naglasio je da domaći sudovi, pri produljivanju njegovog istražnog zatvora, nisu naveli nikakve uvjerljive razloge kojima se opravdava lišenje slobode, samo su ponavljali svoje odluke bez provedbe nužnog ocjenjivanja posebnih okolnosti predmeta. Nastavak istražnog zatvora može biti opravdan samo ako postoje konkretne naznake istinskog

¹²¹ Odluka ESLJP, Šoš protiv Hrvatske (zahtjev br. 26211/13), od 01. prosinca 2015.

¹²² Odluka ESLJP, Knežević protiv Hrvatske (zahtjev br. 55133/13), od 19. listopada 2017. godine

¹²³ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, Rim 04.11.1950.

javnog interesa koji se preteže nad pravom o poštivanju pojedinačne slobode, te je obveza nacionalnih tijela osigurati da u određenom predmetu istražni zatvor određen protiv okrivljenika ne premašuje razuman rok. Tvrdnje za i protiv puštanja na slobodu ne smiju biti općenite i apstraktne. Postojanje osnovane sumnje kao uvjet da je određena osoba počinila kazneno djelo, nakon proteka određenog vremena kod odlučivanja o produljenju istražnog zatvora, ona više nije dovoljna. Sud mora utvrditi opravdavaju li još uvijek drugi razlozi lišavanje slobode, te oni moraju biti mjerodavni i dovoljni. U ovom predmetu sud je primijetio da su domaći sudovi u potpunosti zanemarili važne i mjerodavne činjenice koje podržavaju konkretne zahtjeve podnositelja zahtjeva za puštanjem na slobodu. Domaći sudovi su nastavili određivati istražni zatvor bez pravilnog ocjenjivanja njegovog predmeta u kontekstu određivanja istražnog zatvora protiv devet drugih okrivljenika. Štoviše nisu ispitali mogućnost primjene blaže mjere, mjere opreza kao zamjenu za istražni zatvor, ili su odmah odbili ili zanemarili zahtjev podnositelja. Zbog svega navedenog, sud smatra da se domaće vlasti nisu u dovoljnoj mjeri posvetile mjerodavnim pitanjima koja se odnose na konkretnu situaciju podnositelja, te su produljivale istražni zatvor po osnovama koje se ne mogu smatrati mjerodavnim i dovoljnim.¹²⁴

¹²⁴ Odluka ESLJP, Šoš protiv Hrvatske (zahtjev br. 26211/13), od 01. prosinca 2015.

8. UKIDANJE MJERA OPREZA U PRAKSI

Mjere opreza kao i istražni zatvor, do podizanja optužnice, ukida rješenjem sudac istrage ili državni odvjetnik kada odlučuje o istražnom zatvoru, te je nadležan za njihovo ukidanje.¹²⁵

Mjere opreza nakon podizanja optužnice, pa sve do pravomoćnosti presude, ukida prvostupanjski sud (čl. 98. st. 5. ZKP-a). Mjere opreza rješenjem ukida državni odvjetnik ili sud. Mjere opreza mogu trajati sve dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude. Svaka 2 mjeseca, državni odvjetnik prije podizanja optužnice, tj. sud koji vodi postupak, ispituju po službenoj dužnosti da li još uvijek postoji potreba za njima, te ih produljuje ili ukida rješenjem, isto kao i istražni zatvor. Mjere opreza se moraju ukinuti čim prestane potreba za njima. Ta kontrola se jedino ne provodi, ako je mjera opreza određena kao uvjet jamstva (čl. 98. st.6. ZKP-a).¹²⁶

I istražni zatvor se mora ukinuti čim prestanu razlozi zbog kojih je određen, te se zatvorenika mora odmah pustiti na slobodu (122. st. 1. ZKP-a).

Po objavi presude okrivljeniku kojega se osudi na uvjetnu kaznu, sud mora odmah ukinuti mjeru istražnog zatvora i pustiti ga na slobodu kao u sudskoj odluci Županijskog suda u Bjelovaru, sukladno čl. 125. st. 1. toč. 6. Zakona o kaznenom postupku.¹²⁷

Isto tako je sud dužan ukinuti istražni zatvor, te okrivljenika pustiti na slobodu kada su izvedeni dokazi zbog čijeg osiguranja je ta mjera određena. Najdulje takav istražni zatvor može trajati do završetka rasprave, pa je sud dužan ukinuti istražni zatvor kada sasluša svjedoke radi čijeg saslušanja je sud odredio mjeru istražnog zatvora kako ne bi utjecao na njihov iskaz. I to neovisno o činjenici da se obrana neće složiti s čitanjem iskaza saslušanih svjedoka, nego će tražiti ponovno ispitivanje tih svjedoka na raspravi.^{128,129}

¹²⁵ Krapac Davor i suradnici, op. cit. u bilješki 5., str. 360., 387.

¹²⁶ Krapac Davor i suradnici. loc cit. u bilješki 125., str. 360.

¹²⁷ Odluka Županijskog suda u Bjelovaru, Kž 277/2021-4, od 06. listopada 2021.

¹²⁸ Zakon o kaznenom postupku, NN 80/22, čl. 125. st. 1. toč. 8.

¹²⁹ Odluka Županijskog suda u Puli, Kž 228/2020-6, od 30. lipnja 2020.

Također postoje uvjeti za ukidanje istražnog zatvora i primjenu blaže mjere, kao u odluci Županijskog suda u Puli. Kada se utvrdi da je okrivljenik proveo mjesec dana u istražnom zatvoru, da je od posljednjeg počinjenja kaznenog djela proteklo više od osam godina, te da uz postojanje osnovane sumnje za počinjenje kaznenog djela prijetnje je evidentno da okrivljenik nije imao nasilnih ispada prilikom uhićenja, pa se slijedom navedenog za tog okrivljenika može donijeti odluka o ukidanju istražnog zatvora i odrediti blaža mjera, mjera opreza redovitog javljanja službeniku Policijske postaje.¹³⁰

Mjere opreza se ukidaju kada prestane potreba za njihovim daljnjim produljenjem, kao u odluci Županijskog suda u Šibeniku, gdje se temeljem čl. 98. st. 6 ZKP-a, prema optuženom ukidaju određene mjere opreza. Optuženik za vrijeme trajanja mjera opreza (gotovo 3 godine), iste nije kršio, te se svrha određenih mjera opreza prema optuženiku time ostvarila, te više ne postoji realna bojazan od ponavljanja kaznenih djela na strani optuženog. Zbog prethodno navedenog više nema niti osnove za daljnjim produljivanjem mjera opreza.¹³¹

Mjere opreza se mogu primijeniti samo ako postoji barem jedan od istražnozatvorskih razloga, a ako oni ne postoje, one se ne mogu primijeniti. Ako su one već određene, moraju se ukinuti, primjer je odluka Županijskog suda u Bjelovaru kojom ukida izrečene mjere opreza prema okrivljeniku temeljem čl. 98. st. 6. ZKP-a. Mjere opreza mogu trajati dok za to postoji potreba, a najdulje do izvršnosti presude, te one imaju supsidijaran karakter, i ovisne su o zakonskim uvjetima za istražni zatvor. U konkretnom slučaju ne postoji zakonski razlog za istražni zatvor, te je izostao bilo koji od istražnozatvorskih razloga, pa se stoga ne mogu niti primijeniti mjere opreza.¹³²

¹³⁰ Odluka Županijskog suda u Puli, Kž 435/2020-6, od 30. studenog 2020.

¹³¹ Odluka Županijskog suda u Šibeniku, Kž 175/2022-4, od 15. rujna 2022.

¹³² Odluka Županijskog suda u Bjelovaru, Kž 248/2022-4, od 07. rujna 2022.

9. ZAKLJUČAK

Ovu temu sam izabrala zato što me je zaintrigirala, stalno se susrećemo s pojmom istražni zatvor i pojmom mjera opreza, a većina ljudi ustvari ne zna što su mjere opreza i čemu služe. Nakon pisanja ovog rada, i detaljne analize zakonskih izvora i ostale literature, kao i sudske prakse, te malo dubljeg istraživanja i proučavanja mjera opreza, smatram da bi se mjere opreza trebale češće provoditi u praksi.

Smatram da su trenutno važeći propisi dobro definirani što se tiče reguliranja mjera opreza i njihove primjene, ali da bi se kroz sudsku praksu do sada i ubuduće trebalo vidjeti što je dobro, a na čemu bi se još trebalo poraditi, te to izmijeniti u budućim izmjenama ZKP-a kako bi sustav i zaštita žrtve kaznenog djela, kao i osumnjičenih za počinjenje kaznenih djela bila što učinkovitija. Isto tako smatram da bi se mjere opreza mogle češće određivati, te da bi bilo poželjno da se one što prije odrede kako u nekim slučajevima ne bi došlo do počinjenja novog kaznenog djela.

Trenutno važeći ZKP nije potpuno odredio samostalni karakter mjera opreza, zbog predviđenih posljedica u slučaju nepridržavanja iste. Trenutno se u slučaju nepridržavanja izrečene mjere opreza, one mogu zamijeniti istražnim zatvorom. No, nakon što proteknu rokovi za istražni zatvor, mjere opreza se mogu i dalje odrediti jer one nisu vezane rokovima trajanja istražnog zatvora, ali se one ne bi više mogle zamijeniti istražnim zatvorom, pa zato kršenje mjera opreza predstavlja posebno kazneno djelo, neizvršenje sudske odluke (čl. 311. st. 3. Kaznenog zakona), te se pokreće novi kazneni postupak. Međutim, upitno je koliko pokretanje novog kaznenog postupka, za navedeno novo kazneno djelo, može osigurati ostvarivanje svrhe mjere opreza.

Bitno je istaknuti da mjere opreza nikako ne mogu predstavljati kaznu. One su samo mjere koje osiguravaju prisutnost okrivljenika tijekom postupka, odnosno učinkovito vođenje postupka. Njihov cilj je da se okrivljeniku sačuva njegovo temeljno pravo na osobnu slobodu, tako što će se umjesto najteže mjere (istražni zatvor), sukladno načelu razmjernosti odrediti blaža mjera (mjere opreza) kad god je to s obzirom na okolnosti svakog pojedinog slučaja moguće. Ista

svrha se postiže tako što se okrivljeniku ograničuju neka njegova prava koja inače ima. No, pri tome se svakako mora voditi računa i o učinkovitoj zaštiti žrtve.

Prilikom produljivanja istražnog zatvora, pa tako i mjera opreza, u sudskoj praksi se pojavljuje dosta nedostataka, pogotovo u vidu automatizma. Trebala bi se veća pažnja posvetiti tome da domaći sudovi adekvatno obrazlože svoje odluke o produljenju, pogotovo višestupanjski sudovi, a ne samo ponavljajući odluke nižestupanjskih sudova i njihovih razloga za određivanje mjere. Ne bi se smjelo dogoditi, što je čest primjer u praksi, da se istražni zatvor produljuje automatizmom, bez ponovnog razmatranja činjenica i ocjene osobitih okolnosti za svaki pojedini slučaj. U nekim slučajevima koje sam obradila u radu, sud uopće nije razmatrao mogućnost primjene blaže mjere, mjere opreza umjesto najteže mjere, istražnog zatvora. Ne smije se događati da jednom kada prvostupanjski sud odredi istražni zatvor, okrivljenik provodi cijelo vrijeme tijekom trajanja postupka u istražnom zatvoru, samo zato što višestupanjski sudovi ne ocjenjuju posebne okolnosti predmeta, te ne razmatraju mogućnost primjene blaže mjere, ili čak i puštanja na slobodu.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Đurđević Zlata: Kaznena odgovornost i kazneni postupak prema pravnim osobama u Republici Hrvatskoj Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 10, broj 2/2003, str. 719-770
2. Đurđević Zlata: Pravna priroda, pravni okvir i svrha jamstva u kaznenom postupku: mogu li preživjeti odluku Ustavnog suda U-III-1451/2015 o ukidanju istražnog zatvora za gradonačelnika grada Zagreba i vraćanju jamčevine njegova branitelja?, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 22, broj 1/2015, str. 9-47.
3. Filipović Hrvoje, Šuperina Marijan; Razvoj pravnog uređenja najtežih mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika u kaznenom postupku i statistička analiza provođenja mjera uhićenja u RH, Policija i sigurnost,(Zagreb), 2012,3, str. 529-554
4. Graovac Gregori, Zaštita prava na osobnu slobodu u kaznenom postupku u praksi ustavnog suda RH, Novi informator, Zagreb 2018.
5. Klein Bruno; Mjere opreza, Hrvatska pravna revija,(Zagreb),rujan 2009., stručni članak UKD 343.265, str. 92-97
6. Krapac Davor i suradnici: Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije, VIII. Izmijenjeno i dopunjeno izdanje; Narodne novine, 2020.
7. Krapac Davor, Đurđević Zlata, Ivičević Karas Elizabeta, Bonačić Marin, Burić Zoran; Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013.
8. Martinović Igor, Bonačić Marin: Jamstvo kao zamjena za istražni zatvor: otvorena pitanja, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol 22, broj 2/2015, str 411-436
9. Mršić Gordana, Kos Branimir; Povreda načela razmjernosti u kaznenom pravu-ustavnosudska zaštita, Hrvatska pravna revija, 2017., 4, str. 88-94

10. Posilović Davor, Mršić Željko, Šantek Marijan: Mjere opreza u prekršajnom postupku s osvrtom na zabranu posjećivanja određenog mjesta ili područja, Policijska i sigurnost, Zagreb 2013., 4, str. 526-540
11. Rajko Alen, Tko izvršava mjeru opreza zabrane poduzimanja poslovnih aktivnosti gradonačelnika, od 24.11.2014.

Ostali izvori:

1. Izvješća iz radionica X savjetovanja Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu(Zagreb) vol.5, broj 1/1998 str.270-274, (3.radionica: Mjere opreza)

Pravni izvori:

1. Kazneni zakon NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21
2. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10, Rim, 04.11.1950.
3. Pravilnik o načinu izvršavanja mjera opreza, NN 92/09, 66/14, 73/21
4. Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te mjere udaljenja iz zajedničkog kućanstva, NN 28/2019-577
5. Prekršajni zakon, 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18
6. Ustav RH, NN 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 5/2014)
7. Zakon o kaznenom postupku, NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19, 130/20, 80/22
8. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o kaznenom postupku NN 126/2019
9. Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela NN 151/03, 110/07, 45/11, 143/12, 114/22
10. Zakon o osobnoj iskaznici, 62/15, 42/20, 144/20
11. Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije NN 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18, 70/19, 141/20

12. Zakon o sigurnosti prometa na cestama NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15, 108/17, 70/19, 42/20, 85/22,114/22

13. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta NN 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/19, 70/17

Presude ESLJP:

1. Dervishi protiv Hrvatske (zahtjev br. 67341/10), od 25. rujna 2012.
2. Knežević protiv Hrvatske (zahtjev br. 55133/13), od 19. listopada 2017.
3. Peša protiv Hrvatske (zahtjev br. 40523/08), od 8. travnja 2010.
4. Šoš protiv Hrvatske (zahtjev br. 26211/13), od 01. prosinca 2015.
5. Tomašić i dr. protiv Hrvatske (zahtjev br. 46598/06), od 15.siječnja 2009. (konačna presuda 15.travnja 2009.)

Odluke Ustavnog suda:

1. U-III/5123/2015, od 14. siječnja. 2016.
2. U-III-2145/2015, od 01. lipnja 2015.
3. U-III-372/2015, od 29. siječnja 2015.
4. U-III-4393/2022, od 27. srpnja 2022.
5. U-III-4656/2017 od 23. studenog 2017.

Odluke VSRH:

1. VSRH Kzz 14/1999-2 od 23.veljače 2000.
2. VSRH II Kž 63/2017-4 od 27. rujna 2021.
3. VSRH II Kž 28/14-4 od 22. siječnja 2014.
4. VSRH I Kž 107/2019-4 od 26. veljače 2019
5. VSRH II Kž 455/2015-4 od 31. prosinca 2015.
6. VSRH II Kž 442/2013-4 od 23.listopada 2013.
7. VSRH II kž 197/2020-4 od 19. svibnja 2020.
8. VSRH II Kž 345/1998-3 od 29. srpnja 1998.
9. VSRH II Kž 328/2009-5 od 16. lipnja 2009.

10. VSRH II KŽ 265/2018-4 od 24. lipnja 2018.
11. VSRH II Kž 552/2020-4 od 27. rujna 2021.
12. VSRH II Kž 27/2019-4, od 25. siječnja 2019.

Odluke Visokog kaznenog suda RH:

1. Visoki kazneni sud RH, II Kž-149/2021-6 od 26. veljače 2021.

Odluke Visokog prekršajnog suda RH:

1. Visoki prekršajni sud RH, IR-976/12 od 23. kolovoza 2012.

Odluke županijskih sudova:

1. Županijski sud u Puli, Kž 67/2019-6 od 13. ožujka 2019.
2. Županijski sud u Splitu, Kir-eun-9/17 od 29. prosinca 2017.
3. Županijski sud u Zagrebu, Kov-25/18 od 15. svibnja 2018.
4. Županijski sud u Varaždinu, Kv-eun 195/2013-6 od 02. rujna 2013.
5. Županijski sud u Bjelovaru, Kv II-47/2017 od 13. srpnja 2017.
6. Županijski sud u Vukovaru, Kž 15/2020-7 od 22. siječnja 2020.
7. Županijski sud u Zagrebu, Kv I 403/2013 od 09. listopada 2013.
8. Županijski sud u Splitu, Kir-86/15 od 09. veljače 2015.
9. Županijski sud u Zadru, Kv I 13/2020-2 od 01. travnja 2020.
10. Županijski sud u Zadru, Kv I 44/2020-4 od 27. listopada 2020.
11. Županijski sud u Koprivnici, Kv 64/2009; ŽS Kc Kir 276/2009 od 17. srpnja 2009.
12. Županijski sud u Zagrebu, Gž Ob 1348/2019-2 od 19. prosinca 2019.
13. Županijski sud u Puli, Kž 429/2020-7 od 26. studenog 2020.
14. Županijski sud u Splitu, Gž Ob 792/2020-3 od 27. studenog 2020.
15. Županijski sud u Puli, Kž 37/2017-6 od 07. veljače 2017.
16. Županijski sud u Splitu, Kv-eu-5/2018, od 9. travnja 2018.
17. Županijski sud u Puli, Kž 228/2020-6, od 30. lipnja 2020.
18. Županijski sud u Bjelovaru, Kž 277/2021-4, od 06. listopada 2021.

19. Županijski sud u Puli, Kž 435/2020-6, od 30. studenog 2020.
20. Županijski sud u Šibeniku, Kž 175/2022-4, od 15. rujna 2022.
21. Županijski sud u Bjelovaru, Kž 248/2022-4, od 07. rujna 2022.

Odluke općinskih sudova:

1. Općinski sud u Puli, Kv-406/17 od 08. rujna 2017.
2. Općinski sud u Vinkovcima, Kv-/252/2019-4(K-615/2019) od 10. prosinca 2019.
3. Općinski sud u Puli, Kv-627/18, od 28. prosinca 2018.